

BELLPUIG

ARTÀ

PRENSA
CADA

22 DESEMBRE 1990 N° 38 -VI ÈPOCA- ANY XXXI REVISTA QUINZENAL (200 pts.)

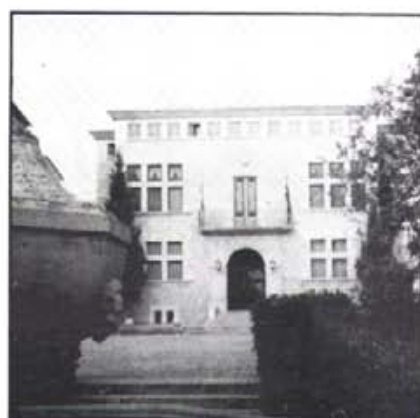
Amb aquest dibuix de na Mª Assumpció Santandreu (8è EGB de l'escola Sant Salvador), guanyador del concurs anual, BELLPUIG vol desitjar-vos a tots un Bon Nadal.

Inauguració de les noves habitacions de la residència.

Ca'n Moyà: un establiment centanari

Diverses opinions sobre les Normes Subsidiàries.

Un segle, i més, de Can Moyà

Resulta curiós que després d'indagar les arrels del centenari d'un negoci artanenc, la fàbrica de licors de Can Moyà, es descobreixi que aquesta efemèride s'hauria d'haver celebrat fa més de trenta anys. No és molt freqüent un negoci de tanta durada i menys si, a la vista de com van les coses, sembli tenir assegurada una llarga vida futura amb els joves al front del negoci familiar. Avui, amb nous locals, amb noves perspectives, i amb una solidesa i un prestigi guanyats any rere any, Can Moyà afronta nous reptes. Enhorabona, molts d'anys, i el reconeixement dels artanencs per aquesta tradició mantinguda i oberta cap al futur.

El futbol base

Sembla que un dels factors imprescindible en el manteniment del futbol base és el concurs dels pares dels al·lotets. Si no hi ha pares que col·laborin, que es molestin, que aportin doblers i temps, els equips de les categories inferiors tenen el futur més que compromès. Llevat dels grans clubs, la resta funcionen així. Però a més de ser imprescindibles, els pares són a vegades els primers que fan malbé tot allò de positiu que poden tenir aquestes competicions: gelosies i escàs esperit esportiu solen, massa freqüentment, entorbir els valors educatius de la pràctica esportiva. Els pares són imprescindibles, però no són els únics que aporten temps i dedicació. L'exemple que els al·lots obtenen dels seus pares pot esborrar els efectes positius de la dedicació d'altres persones. És desitjable que els nins, participant en un equip esportiu, aprenguin a conviure. Però també és desitjable que els pares n'aprenguin i sàpiguen acceptar, ells els primers, que els que juguen només són onze i que, per tant, n'hi ha que han

d'esperar l'oportunitat, com ocorre en la vida real. Falsejar l'experiència dels nins amb intervencions de dubtosa elegància no pot dur més que perjudicis. I, sobretot, establir precedents. Joc net. De tots.

Les Normes Subsidiàries

Anys i panys, i qui no es cansa l'enganxa. A la fi la redacció de les Normes ha acabat el periple municipal. A part de la llarga durada, que el responsable tècnic qualifica no sense arguments de positiva, hi ha altres aspectes a tenir presents.

Per una part el fet inqüestionable que hi ha ja pràcticament a punt un instrument necessari que, segons sembla, conté unes grans dosis de realisme i funcionalitat.

Per altra, una orientació aparentment massa proteccionista però que pot ser qualificada com a la més sensata per a la Mallorca d'avui. Defensa respectuosa del territori i del paisatge, escalivats en models que han abocat tants d'indrets de l'illa cap a un carreró que no passa. Altres aspectes no són tan afalagadors. Per exemple les modificacions introduïdes a la darrera redacció referides a Carrossa per permetre la construcció del camp de golf amb l'oferta complementària. D'acord que hi ha un conveni amb contraprestacions, però aquesta actitud no sempre és ben compresa.

Finalment l'expectant situació referida a qüestions jurídiques: Cala Mata, Sa Canova... passaran el tràmit de l'aprovació definitiva? La ubicació del polígon industrial, convencerà una Comissió Insular que s'havia pronunciat en contra? Els arguments, referits a aquest últim cas, semblen de pes i acordats, més que a la lletra, a l'esperit de la Comissió que les ha d'aprovar definitivament. Ho entendre així la

mateixa Comissió? Què passaria, en cas negatiu, amb les gestions fetes fins ara?

Bellpuig: un altre tom

Amb aquest número es clou un nou tom de **Bellpuig**, i ja són deu. Trenta anys d'existència que signifiquen molt. Els qui col·leccionen la revista i l'enquadernen agrairan els índexs que publicam a les darreres pàgines. Ells saben com és d'agradable agafar de tant en tant un tom i descobrir-hi els batecs de la història recent. Cada número és una aportació més, a aquest tresor de la memòria col·lectiva. Avui per celebrar aquest final de tom i el pas de les festes de Nadal i Cap d'Any, **Bellpuig** us obsequia amb un dibuix del nostre col·laborador Nicolau Casellas. També amb una ajuda davant el recent canvi dels números de telèfon de la majoria d'abonats. Voldríem que us fossin, respectivament, agradable un i útil l'altre.

Molts d'anys

Nadal i Cap d'Any, les festes per antonomàsia. Contaminades, si voleu, per l'esperit consumista que avui en dia ho inunda tot. Per a alguns considerar Nadal com a l'essència dels símbols i sentiments més nobles de la naturalesa humana no deixa de ser una gratuïtat més. Per a altres, però, és el moment de reviu i reafirmar aquest valors. Sigui com sigui, el pes de Nadal és gran entre la nostra societat. No és que l'home hagi de recordar un pic a l'any tot allò de l'amor i l'amistat, de la fraternitat i la pau; però és bo que un pic a l'any se'n faci apologia pública i col·lectiva. Celebrem Nadal amb la millor disposició que cadascú hi pugui aportar. Molts d'anys, bones festes i que el 1991 sigui més bo que mai per a tots.

Revista quinzenal

Núm. 38, 22 desembre 1990

Redacció i Administració:

Rafel Blanes, 10. Artà.

Tel. 835033 (contestador automàtic)

Dipòsit legal: PM 57-1969.

Redacció:

J. Adrián, J. Amorós, A. Artigues, G. Bisquerra, S. Conesa, M. Dalmau, A. Esteva, M. Gelabert, A. Genovard, P. Ginard, S. Ginard, B. Jaume, M. Mestre, J. Morey, F. Munar, A. Muñoz, C. Obrador, A. Picazo, J. Sureda, S. Tous, B. Tous, A. Vives.

Administració:

G. Bisquerra, C. i C. Guerrero, Mª A. Sureda, M. Morey, Ll. Forteza, Ana M^a. Moreno, F. Genovard.

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats.

Imprimeix: Gràfiques Llevant. Ciutat, 55. Artà. tel. 562604

Amb un límit de població de 26.925 persones, Les Normes Subsidiàries, punt i seguit

Amb l'aprovació provisional de les Normes Subsidiàries produït el passat dia 14 de novembre i la corresponent remissió a la Comissió Insular d'Urbanisme, es tanca un parèntesi de més de deu anys i en comença un altre previ a l'aprovació definitiva per la CIU. Després, amb una normativa completa, l'ordenació del territori municipal s'haurà culminat.

Amb aquest informe pretenim, una vegada més, apropar aquesta documentació als artanenes tot i que la repercussió en els interessos de cada un només es pot apreciar amb la consulta personal. Segons el que ens manifestà l'arquitecte redactor de les NNSS, qualsevol interessat té accés a aquest document públic. El treball que avui publicam pretén una aproximació a la globalitat, al que són ara aquestes Normes.

El primer que cal recordar és que l'aprovació definitiva és competència de la Comissió Insular d'Urbanisme (CIU) la missió de la qual és revisar si la documentació aprovada per l'Ajuntament s'ajusta a totes les disposicions vigents. No és seva, en canvi, la potestat política de modificar-les en un sentit o altre. En cas de col·lisió legal amb algun precepte d'obligat compliment, la CIU les retornarà al Consistori perquè en faci les corresponents modificacions.

Hi ha per tant una proposta que es suposa que podrà ser definitiva i per això hem considerat interessant informar-ne.

També convé tenir present que la franja litoral de la Colònia, des de Na Borges a Es Caló, tenia una planejament aprovat que quedarà derogat amb les noves NNSS. Un planejament que classificava d'urbanitzable tota la franja amb una població que podia sobrepassar les 200.000 persones.

Dos nuclis bàsics

L'ordenació territorial del terme s'ha fet a partir de considerar com a bàsics i centrals dos nuclis de població ja definits, el d'Artà i el de la Colònia de Sant Pere. Als voltants d'aquest dos nuclis centrals, amb categoria d'urbans, s'han determinat altres sectors urbanitzables.

El nucli urbà d'Artà es veurà rodejat de

quatre sectors que n'han de permetre el creixement vegetatiu. Una a la zona de Sos Monjos. Una altra entre Son Taitet i la carretera de Palma. La tercera, entre aquesta carretera i Es Cap Amunt. Finalment el polígon industrial i de serveis a la Vinya d'es Morers. Els tres primers tendran la qualificació d'extensives, amb una mitjana d'un 30% d'ocupació. Totes quatre zones s'hauran d'anar concretant amb els preceptius Plans Parciaus (PP).

A la zona de la Colònia ja hi ha urbanitzables amb PP aprovat, que són:

- Zona de s'Estanyol (amb tres PP)
- Zona de Montfarrutx (amb 2 PP)
- Zona d'Es Canons (amb 1 PP)
- Zona de Betlem (amb 2 PP)

A aquests urbanitzables, ja amb PP aprovat, se n'hi afegeixen cinc sectors més que són l'ampliació estricta de l'actual nucli urbà i que estan situats tots entre el

torrent d'es Barranc, la carretera i el torrent d'Es Parral. La resta és reclassificat com a no urbanitzable: fins a la zona d'es Canons i a partir de Betlem fins al terme de Capdepera, passant pel Caló, Albarca i Sa Duaia.

Aquesta ampliació entorn del nucli actual de la Colònia s'ha projectat amb la intenció de mantenir en el nucli actual l'exclusivitat dels usos no residencials (p.e., l'ús comercial) i potenciar d'aquesta manera la centralitat de l'expansió. Les noves zones només tendran ús residencial perquè es considera que és el que les ha de motivar.

Les extensions dels urbanitzables s'han calculat d'acord amb les tendències demogràfiques i de creixement observades en els darrers anys.

També s'han tengut en compte les característiques de densitat de població de cada zona. Per una part, Artà. La relació

Restaurante - Celler

Ca'n Lluïset

Carrer Mestral, 4 - Artà (Mallorca)
tel. 56 21 03

Ca'n Lluïset
Roba de casa
Llenceria

BONES FESTES DE NADAL I CAP D'ANY

Telefon 83 52 62

actual d'habitants per vivenda, 3'14, ha servit de càlcul de la previsió d'un possible augment d'uns 2.300 habitants, que podria situar el sostre en 9.300 persones, xifra que deixa un marge suficient al creixement previsible durant el temps de possible vigència de les NNSS. S'ha de dir que aquestes xifres i les que seguiran es refereixen a la població màxima que hi cabria si s'edificàs tot allò que permeten les NNSS.

Per una altra part, la Colònia presenta característiques distintes. La majoria de vivendes són de segona residència i la relació s'ha calculat en 4 habitants per vivenda. Així es podria arribar a una població de 1.600 persones en el nucli central ampliat. Les altres zones, exclusivament residencials com s'ha dit, aportarien al sostre total de població les xifres següents: voltants de la Colònia, 4.950 persones. Montfarrutx, 2.128. S'Estanyol, 1.324 i Betlem, 7.650. Així la població límit de tota la franja passaria a ser de 17.000 persones. Sumant tots els parcials s'arribaria a una xifra total rodonejada de 27.000 persones.

Descomptant la zona d'ús industrial i de serveis, la resta de no urbanitzables tendrien un ús o agrícola-ramader o forestal. En aquestes zones no hi estaran permeses les parcel·lacions urbanístiques, reservades als urbanitzables.

Els graus de protecció

A les NNSS s'hi preveu una àmplia zona definida com a Element Paisagístic Singular, que és el grau màxim de protecció. Inclou Sa Canova i les muntanyes dels límits actuals de Betlem fins a Cala Torta. En aquesta zona no s'hi pot edificar res nou, llevat de la restauració dels edificis existents o les necessàries per a l'explotació agrícola o forestal, previ un informe favorable de la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

Un grau inferior de protecció és l'anomenat Paratge Preservat, els límits del qual s'han d'observar grafats en els plànols corresponents. En aquesta zona la

superfície mínima (per a permetre-hi l'edificació) de les finques segregades a partir d'ara, serà de 150.000 metres quadrats, o sigui, prop de 22 quarterades.

La resta del territori municipal és definit com a Paisatge Protegit. Cal dir que aquesta qualificació ja la tenia abans més de la meitat del terme, és a dir, la zona entre les carreteres d'Alcúdia i Capdepera i la resta de l'illa. Ara s'ha ampliat a tot el territori. Les finques segregades a partir d'ara hauran de tenir 30.000 metres quadrats per metre-hi l'edificació.

Aquestes limitacions introduïdes per la frase "segregades a partir d'ara" afecten a les noves segregacions posteriors a les NNSS. La superfície mínima per construir una vivenda a les finques actuals anteriors al 1958, és de 7.000 metres quadrats. Les finques actuals definides entre el 1958 i ara necessiten 7.000 m² si són de regadiu, i 15.000 si són de secà. Les finques que es defineixen a partir d'ara ja hauran d'adaptar-se als nous mínims, segons la zona.

Parlant de graus de protecció, cal senyalar que una de les diferències més significatives entre les normes aprovades inicialment i les actuals és la modificació del grau de protecció que s'atorga a la zona de Carrossa, que passa de ser considerada com a Paratge Preservat a ésser qualificada de Paisatge Protegit. Aquest canvi, que per a un profà no pareix tal, suposa una minva de protecció i permet la construcció de 450 places hoteleres i un camp de golf, mentre que l'antiga qualificació mantenia intocables els valors paisagístics de la zona.

Paradoxalment al plenari on s'aproven les NNSS ni l'equip de govern va fer cap comentari al respecte ni l'oposició el va demanar.

Sa Canova, un cas singular

En el projecte figura com a Element Paisagístic Singular. Ara mateix ja té la protecció determinada per una Llei de Declaració d'Àrea Natural d'Especial Interès, promulgada pel Parlament Balear.

Paraules clares

Normes Subsidiàries. - Normativa que ordena globalment el terme municipal complet i defineix els usos del seu territori. Supleix el Pla General, que és necessari en municipis d'alta activitat urbanística i que disposen de la necessària capacitat de gestió.

Pla Parcial. - Instrument de planejament que ordena els sectors de sòl urbanitzable d'acord amb el que defineixen les NNSS. Vendria a ser el segon nivell de desenvolupament d'unes NNSS i es refereixen a zones concretes.

Unitat d'actuació. - Les NNSS d'Artà en contemplen quatre dins el sòl urbà de la vila: petites zones on s'hi requereixen uns acabats simples (vials, zones lliures, ...) per convertir-se plenament en edificables.

Sòl urbà. - Una zona té la classificació d'urbana si té consolidats, és a dir, edificats, un mínim de 2/3 dels seus solars, o que tinguin tots els serveis (accés rodat, aigües netes i residuals conduïdes, i electricitat).

Sòl urbanitzable. - Sector o polígon que en les NNSS està previst com a apte per ésser urbanitzat. El Pla Parcial corresponent fixarà les condicions d'urbanització, d'acord amb el que determinin les NNSS per a la zona.

Sòl rústic. - Ara es diu no urbanitzable. No és possible l'aprofitament

Aquesta llei contempla, sense cap justificació concreta, la possibilitat d'una zona interior exclosa de la protecció i urbanitzable a criteri municipal. Després de distints estudis, fets al llarg dels anys, que demostrin el seu valor paisagístic, ecològic i medio-ambiental, l'Ajuntament s'ha decidit per renunciar a l'excepcionalitat que en aquella llei es deixa a la seva decisió. Darrerament ha sortit a la premsa la possibilitat que el Tribunal Constitucional declari aquesta llei del nostre Parlament, i altres de semblants, no ajustades a dret.

Característiques de l'edificació

Al nucli d'Artà es distingeixen dues zones: el nucli antic i la zona d'eixample,

urbanístic i els usos, que són molt limitats, s'especifiquen, naturalment, en les NNSS. Es pot convertir en urbanitzable mitjançant una revisió de les NNSS.

Zona Intensiva.- Les construccions ocupen tota la façana del solar, entre amigüeres (no conté construccions aïllades). Sol concentrar els usos terciaris, com els comerços, les oficines, serveis públics... i coincidir amb els nuclis centrals d'una població.

Zona extensiva.- Zona en què únicament s'hi permeten les construccions aïllades. L'ús primordial és el residencial.

Tramitació.- Quan es té preparat l'avanç que conté les línies generals d'actuació, es sotmet a informació pública la qual cosa permet als particulars i organismes de presentar les pròpies suggerències. Després es prepara la primera redacció, que és aprovada inicialment per l'Ajuntament. Segueix una nova informació pública per a les al·legacions. L'Ajuntament decideix si s'incorporen o no. Després n'efectuarà l'aprovació provisional, que és el punt on ara es troben. Remeses a la Comissió Insular per al seu examen, es produirà, finalment, l'aprovació definitiva. En totes les fases es poden anar incorporant modificacions ja siguin per suggerència de particulars o afectats, ja sigui del propi Ajuntament o, obligadament, a suggerència de la Comissió que les ha d'aprovar definitivament. Entre i entre és obligat l'obtenció d'uns informes de distints organismes, com per exemple, Costes, Defensa, etc.

els límits de les quals es poden distingir fàcilment sobre els plànols. Totes dues qualificades com a intensives. A totes dues s'hi permetrà el 70% d'ocupació del solar. Al nucli antic s'obliga a l'edificació entre mitjaneres i a l'alineació de façanes. Aquesta obligació, però, no regeix en la zona d'eixample. A totes dues s'hi pot fer soterrani, planta baixa i dues altures i amb possibilitat d'una edificació secundària al fons del corral, de planta baixa i amb un màxim del 5% de la superfície del solar. Aquestes determinacions no s'adapten totalment al Pla Provincial, però s'han recol·lides a partir de la constatació de la realitat tradicional. Es mantenen altres limitacions del Pla Provincial, com per exemple el màxim de 2 metres quadrats d'edificació per cada metre² de solar. Les diferències entre nucli antic i eixample no són de paràmetres, sinó en la normativa d'ambient i estètica de façanes i cobertes. Al nucli antic s'exigeixen cobertes de teula, balcons com a únics voladissos, i l'ús de fusta a les façanes.

La zona intensiva de la Colònia té les mateixes característiques que la d'Artà, però en comptes de dues altures només se

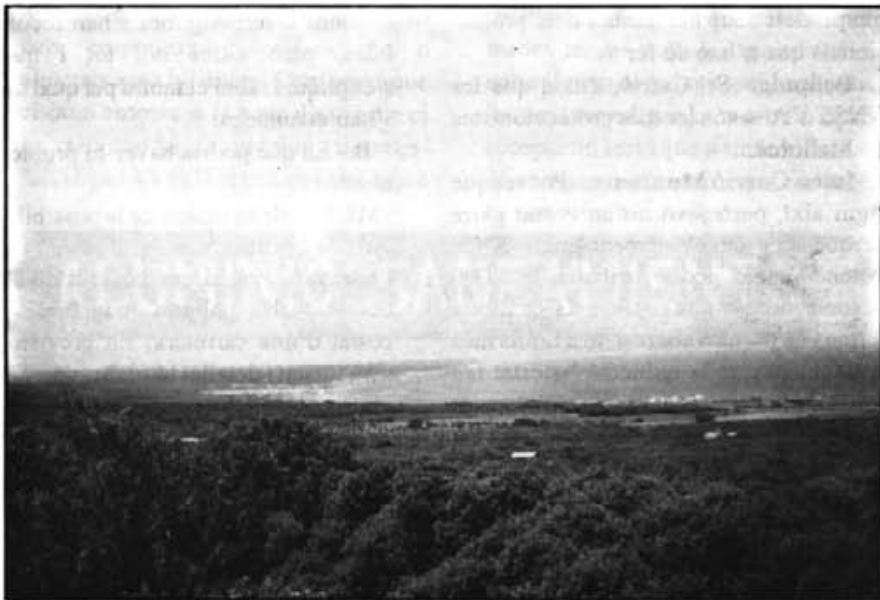
n'hi permet una. Les zones extensives tenen un altre tractament: sobre un 30% d'ocupació màxima, soterrani, planta baixa i una altura, i retranquejos habituals.

A fora vila, és a dir, als no urbanitzables, els límits d'ocupació varien: 2% en paisatge protegit, i 1% en paratge preservat. Sempre amb un màxim de soterrani, planta baixa i una altura, amb formes rectangulars tradicionals.

Al·legacions presentades

S'han presentat un total de 26 al·legacions, algunes molt generals i fins i tot a favor. El Col·legi d'Arquitectes al·legà unes petites observacions i es declarà favorable a la redacció. El GOB també es mostrà favorable amb unes discrepàncies molt concretes. Finalment el CDS local presentà una al·legació que es pot considerar com una esmena a la totalitat. La resta d'al·legacions són de particulars.

N'hi ha dues de presentades referides a Es Caló. Una referida a Sa Canova, una altra a Cala Mata i una altra a Bellpuig. La resta fan referència a aspectes molt concrets de particulars, algunes de les quals han estat admeses i incorporades a les NNSS.

FERRER ANENGUAL SA

FÁBRICA DE MOSAICOS Y PIEDRA ARTIFICIAL
ALMACEN DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN

DISTRIBUIDOR DE:

PAVIMENTOS Y REVESTIMIENTOS

MOBILIARIO DE BAÑO

Hergóm

ESTUFAS Y CHIMENEAS

Fábrica, almacén y oficinas: Ramón Llull, 9 ARTA
tel. 562179 Fax 562176

Almacén y tienda: Velasco, 38 CALA RATJADA
Telf. 563345

URALITA

xylazel, s.a.

XYLADECORPROTECTOR DE LA MADERA

Mateu Carrió Muntaner, arquitecte de les Normes

En Mateu Carrió va ser contractat com a arquitecte municipal a principis del 1977, en temps del batle Massanet, i ocupa aquest càrrec des d'aleshores. En el mes d'abril de 1978 l'Ajuntament li encarregà la redacció de les NNSS del terme. Al cap de més d'un any, setembre del 1979 ja en temps del batle Morey, va renunciar a l'encàrrec per fer possible l'acord de financiació de les NNSS amb el Consell General Interinsular i passà a crear un equip que va ser elegit pel Consell per a la seva redacció. Aquest equip va funcionar fins a una primera redacció i després, de fet, es va disoldre de forma que en Mateu les ha acabades ja tot sol. Ens dirà que la seva experiència de tècnic municipal i, alhora, la d'arquitecte en exercici lliure de la professió li han ajudat a elaborar un projecte que considera clar i adaptat a les necessitats reals del municipi, dels seus habitants i dels professionals que n'han de fer ús.

Bellpuig.- Sr. Carrió, diuen que les NNSS d'Artà són les més proteccionistes de Mallorca.

Mateu Carrió Muntaner.- Pot ser que sigui així, però això no ha costat gaire perquè el desenvolupament anterior, que potencialment podia arribar a 200.000 pesones només a la costa, no s'ha duit a terme i ha permès abaixar-lo a límits més reals. Com que la reducció ha estat tan grossa, pot ser que hagi cridat l'atenció. També la crida la gran extensió de les àrees protegides. Ara bé, no és que s'hagi volgut fer-les així de proteccionistes perquè sí, sinó que era el territori mateix el que en els últims 30 anys no havia desenvolupat les previsions d'aquell pla tan desorbitat. Crec que les NNSS són

molt més realistes i s'ajusten a la dinàmica previsible. Jo crec que és significatiu que el Col·legi d'Arquitectes s'hi hagi pronunciat favorablement.

B.- Les NNSS ara són a la Comissió Insular, que les ha d'aprovar definitivament. Creu que s'aprovaran?

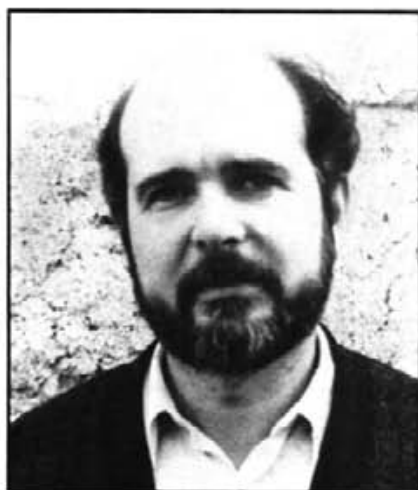
MCM.- Crec que no n'han aprovat cap mai a la primera. Sempre hi ha modificacions a fer, més o menys petites. Jo no crec que n'hi hagi d'importants. S'ha de tenir en compte, però, que les competències de la Comissió Insular són noves d'ara, perquè abans les tenia la Comissió Provincial. L'informe preceptiu de la Comissió Insular, previ a l'aprovació provisional i abans d'aquesta transferència de competències, contenia unes correccions a fer. Algunes s'han recollides, però altres no, tot i que s'expliqui i raoni el motiu pel qual no s'han assumides.

B.- En què podria haver-hi problemes?

MCM.- Hi ha indicis de la possibilitat de problemes a l'hora de l'aprovació en el cas concret de la ubicació del polígon industrial al costat d'una carretera. En previsió, s'ha raonat i detallat bé els arguments que aconsellen aquesta ubicació. També hi ha el cas de Cala Mata, que podria ser objecte de discussió i qui sap si de modificació.

B.- I Sa Canova?

MCM.- Amb la Llei específica aprovada pel Parlament Balear, no hi ha motiu de preocupació. A més s'ha de

recordar que els plaços que tenien per executar la urbanització no s'han complert sense que d'això se'n pugui inculpar cap administració. En tot el temps que jo duc a l'Ajuntament mai no s'ha presentat res per fer a Sa Canova...

B.- ... però aquest recurs davant el Constitucional?

MCM.- La llei està impugnada per qüestions de competències del Parlament Autònom, però el que ningú no discuteix és la capacitat municipal d'ordenar el propi territori. Havent-se incomplert els plaços, l'Ajuntament l'únic que fa és modificar un planejament que el temps ha demostrat no desitjable.

B.- I Es Caló?

MCM.- No hi ha cap problema legal. Es tracta d'un urbanitzable sense pla parcial i per tant la llibertat de reclassificar, per part de l'Ajuntament, és total.

B.- Com és que han durat tant?

BAR - RESTAURANTE

Especialidad

Cocina

Mallorquina

C/. Ciutat, 49

Tel. 56 24 61

07570 Artà

ES PINS

MCM.- Quan es va produir el conveni amb el Consell General Interinsular, les Normes d'Artà varen ser les primeres que sotmeteren l'avanç a informació pública. Després s'embarrancaren per qüestions jurídiques que no estaven clares, o que es suposava que no estaven clares, com per exemple la qüestió del Centre d'Interès Turístic de Sa Canova. S'anaren covant a l'espera de trobar possibles sortides legals i així va anar passant el temps. De fet s'han redactat dues vegades. La primera vegada, amb aprovació inicial, ja va permetre una nova visió dels problemes, necessitats, possibilitats i aspiracions. Amb sentències que s'anaren produint, o coneixent, referides a altres municipis es varen anar perfilant les possibilitats d'incidència municipal sobre aquest tipus de zones. La redacció actual està molt més madurada i molt més elaborada.

B.- Valora positivament aquesta lenta maduració?

MCM.- Crec sincerament que ha resultat positiva. Hi ha uns aspectes generals que fan que pensi així, i també algun molt concret. Hagués resultat

negativa si al llarg d'aquests anys s'haguessin realitzat obres que anassin en contra de les directrius importants fixades al començament. En part per sort i en part per la visió de la realitat demostrada per alguns promotors, no ha estat així. Dins l'urbanisme i l'edificació, i sempre des del punt de vista de l'interès general, és molt més habitual penedir-se del que s'ha fet que del que s'ha deixat de fer. En canvi el temps transcorregut ha deixat veure que el model urbanístic que es proposava, i que es manté, està dins les línies generals que ara es valoren a les nostres illes: em refereix a la idea de no anar sempre a més en el desenvolupament urbanístic. Al principi pot ser que fossin unes idees avançades, però avui dia ningú amb un mínim de sensatesa no es qüestiona que s'hagi d'anar a una ordenació distinta al creixement disparat, o disbaratat. Això ara ho defensen totes les forces polítiques, sindicals, empresarials, església, etc. o almenys això ho diuen. Confirmar que el camí emprat ja fa tants d'anys era el bo crec que ha de ser motiu de satisfacció per a tots. I el cas concret a què

em referia abans, molt més fàcil d'avaluar per tothom, és Na Batlessa que, tot i que pugui semblar anecdòtic, és important per a un poble de la capacitat del nostre. La generositat d'en Tòfol Ferrer i el fet de no tirar endavant les NNSS en un cert moment, ara fa uns set anys, han permès que el poble d'Artà pugui tenir un enclau únic com és Na Batlessa. Això en podríem parlar en més detall un altre dia...

B.- Considera per tant que la vigència pot ser llarga?

MCM.- Sí, pot ésser llarga. De fet no hi ha plaços obligats per fer revisions i la meua idea és que sempre que surti la necessitat de fer algunà modificació, fer-la i anar-les optimitzant de cada vegada més. S'ha intentat que no hi hagi normativa que la gent en general no trobi comprensible i acceptable, perquè es basen en els costums tradicionals i en la tipologia d'edificació. És curiós que moltíssima de gent que les ha examinades les ha trobades molt bé, llevat naturalment de qui es considera particularment perjudicat. La mostra d'aquesta acceptació seria que només hi ha hagut 26 al·legacions, i no totes en contra, que és una xifra baixíssima.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO VIALSA

Carretera Santa Margalida, 57

Tel. 56 26 35

ARTA - (Mallorca)

Clínic Artà

CONSULTORI MÈDIC

**Dr. Enric Mas
Dr. Miquel Mestre**

C/. Ciutat, 39

☎ 56 22 37

07570 ARTÀ

Bellpuig va sol·licitar als quatre partits polítics que expressassin per escrit la seva opinió sobre les NNSS i tots ens han respost, com tenen per costum. Alhora que els ho agraïm els hem de recordar que han escrit més del que els havíem demanat la qual cosa ens ha plantejat problemes de paginació. A continuació publicam aquestes opinions en l'ordre en què ens han arribat.

Joan Amorós Negre (CDS)

Les Normes són el projecte urbanístic (potser l'únic) més important que independents i socialistes han presentat a l'aprovació en els seus gairebé dotze anys de govern. Per què s'han estorbat tant? Pens que volien eliminar la urbanització de Sa Canova i no trobaven manera legal fins que el Parlament Balear declarà Sa Canova Àrea Natural d'Especial Interès, que deixava urbanitzar 50 ha amb un màxim de 3.000 places. Aquestes Normes rebutgen aquestes 3.000 places; però la possibilitat que el Constitucional anul·li la llei del Parlament provocarà que l'Ajuntament o les reformi o pagui indemnitzacions.

La Zona Element Paisagístic Singular (un 50% aproximadament) és excessiva, perquè prohibeix construir noves edificacions.

La delimitació del nucli urbà és correcta, donat els pocs solars actualment existents. L'enclau del Polígon Industrial no és l'adequat.

La zona costanera-turística de la Colònia està mal ordenada. S'hi preveuen 44.500 places en tres quilòmetres de costa, sense platja natural i amb la següent estructuració: Només residencials, S'Estanyol amb 3.500 places. Residencials i hoteleres: La Colònia, amb 16.000 places. San Pedro, 7.000. Betlem, 6.000. Els Canons, 12.000. Això suposa tres vegades Can Picafort, semblant a Alcúdia, dos pics Cala Millor, tres Sa Coma i tres Cala Ratjada.

A part, pens que les Normes són imprescindibles per a un bon ordenament urbanístic i per donar una resposta igualatòria a tots els ciutadans.

J.A.N.

OPINIO DEL GOB

Es cert que ens trobam davant unes normes que proporcionen una major protecció al territori que els anteriors planejaments i que la majoria dels elaborats a altres municipis, el tractament que es dona a la zona de costa des de Betlem fins a Capdepera, la protecció de Sa Canova, i de la Serra d'Artà ens pareixen molt encertades, per això mateix no entenem com un ajuntament que ha tengut la sensibilitat i habilitat necessària per aconseguir els guanys esmentats és capaç d'acceptar i aprovar la construcció del camp de golf de Carrossa, o la desproporcionada urbanització d'Es Canons.

El projecte de camp de golf a Carrossa alterarà profundament aquest paratge amb un hotel de 450 places i totes les instal·lacions que l'acompanyaran i si arriba a fer-se realitat pot ser el primer pas de la urbanització del nostre paisatge de fora vila.

Després de la febre urbanitzadora de la costa, que en part també ens arriba a Es Canons, ara li toca a l'interior, a Carrossa concretament. Pensam que no és aquest el model de desenvolupament que podem desitjar per a Artà, sabem que la situació del sector turístic passa per moments difícils però els camps de golf no vénen sinó a agreujar-la, augmentant l'oferta per una banda, i degradant el paisatge en urbanitzar el camp per l'altra. Més encara, un camp de golf i un hotel a 5 quilòmetres del nucli urbà artanenc i 10 del de la Colònia tendrà una influència mínima en el desenvolupament econòmic del municipi.

GOB-Delegació Local d'Artà

Joan Sureda Vives (Partit Popular)

El nostre grup ja va exposar la seva disconformitat amb aquestes normes, i continuam pensant igual. Són partidistes, només expressen les idees polítiques del grup de govern. Pensam que haurien d'estar inspirades en el bé de tot un poble i regular sense perjudicar, i això no s'ha tengut en compte.

En cap moment no s'ha cercat un conveni amb les altres forces polítiques, ha faltat respecte cap a la propietat privada i no ens sembla que hagin de millorar el nivell de benestar d'Artà, sinó que ens poden dur a situacions molt compromeses que esperem que no afectin l'economia dels nostres conciutadans, tot per avantposar una idea política al sentit comú.

No veim cap indici en aquestes NNSS que ens clarifiqui un futur millor. Tenint en compte que Artà és el poble menys productiu de Mallorca, la renda per càpita mitjana dels pobles mallorquins és més del doble que la del nostre, i això no és molt prometedor estant ja a les portes del Mercat Comú.

Al mateix temps ens semblen un agravi comparatiu perquè ens duen a un abans i un després de les NNSS. L'únic que ha tengut en compte el grup de govern ha estat reduir sòl urbanitzable, quan sempre s'ha vist que la manca de sòl urbà afavoreix l'especulació. Seria ideal un equilibri entre progrés i respecte al medi ambient i això no s'aconsegueix amb aquestes NNSS.

J.S.V.

Antoni Maria Ginard (PSOE)

En el nostre programa electoral ja teníem com a prioritat l'aprovació de les Normes i ens alegra que ja es trobin a la darrera passa per la seva aprovació definitiva.

Hem treballat en la redacció gairebé tres legislatures i per diversos motius fins fa poc no les hem pogudes aprovar provisionalment. Les conclusions són que donen solució als problemes del municipi: polígon industrial, eixamplament dels nuclis urbans d'Artà i la Colònia, i diversos urbanitzables a la costa de la Colònia. També es contempla una bona normativa per construir a fora vila.

Amb les NNSS queda protegit d'urbanitzacions gran part de la costa, de Betlem fins a la partió amb Capdepera. A Sa Canova tampoc no es podrà construir. També es protegeixen grans zones naturals.

Si les NNSS s'aproassin definitivament tal com estan redactades crec que solventarien totes les necessitats d'Artà, ja que hi haurà urbanitzables a Artà i a la costa, i un polígon industrial així com han volgut els industrials artanencs.

És de lamentar que amb la feina d'elaboració de les NNSS sols hi haguem treballats els Independents i nosaltres, i que els grups de l'oposició sols hagin aportat desqualificacions als plens i a la premsa, sense aportar millores a aquestes normes.

Esperem que així com els socialistes ens alegrem amb aquesta normativa urbanística, també siguin del gust de tots els artanencs. Molts d'anys i bones festes.

A.M.G.

Miquel Pastor Tous (Independents d'Artà)

El document ara aprovat suposa la culminació d'un llarg procés de reflexió i estudi, de discussió, contrast i aportació d'idees sobre quin ha de ser el model territorial del nostre municipi. Per a nosaltres és el millor dels possibles, fet amb un objectiu principal: perseguir el màxim benefici per a tota la comunitat sense hipotecar el futur. I s'han hagut de resistir fortes pressions que, en la nostra opinió, anaven estrictament a beneficis particulars.

A partir de l'equilibri actual que ha fet d'Artà un poble excepcionalment estimat pels seus habitants i envejat pels externs, volem dissenyar un model que concordi la necessitat de creixement urbanístic i econòmic amb el respecte al patrimoni natural i cultural del que és tan ric el nostre terme. Un patrimoni que serà el millor capital que poguem deixar a les futures generacions que ens exigiran un territori en què s'hi pugui habitar en el futur. Creim que aquestes normes garanteixen aquest objectiu i permeten que siguin els artanencs el qui en tinguin el control. Per això n'estam satisfets. Hi ha possibilitats de creixement urbanístic i hi ha protecció del medi en aquells punts que les condicions objectives ho aconsellen. Els darrers anys de l'economia mallorquina han demostrat massa clarament que el creixement desordenat no fa més que apropar la crisi. Per això era necessari deixar les portes obertes a un creixement moderat i acordat a les possibilitats reals i defensar allò que és més característic de la Mallorca del futur: el paisatge, el medi natural.

M.P.T.

FORN DE CAN BECA

CADA DIA, BON PA

El trobareu a:

Ca na Petra Ginard
Can Melindro
Can Pep Cabrer.....

Es Rebost
Es Vidrier

Super-Flama
Super Stop

I al despatx central: Comanau les ensaimades amb temps

FORN DE CAN BECA. Rafael Blanes, 51. Tel. 56 21 72

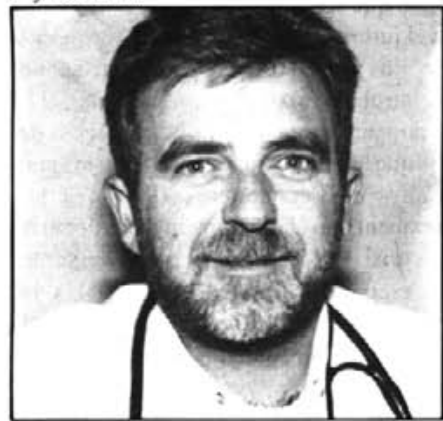
MOLTS D'ANYS I BONES FESTES

Ens podríeu fer un resum breu del que ha estat el 90?

Miquel Pastor Tous, Batle d'Artà

Hi ha hagut punts importants. La inauguració del PAC, la de la depuradora, l'aprovació de les Normes, la consecució de subvencions per a projectes de futur (aigua a la Colònia, infraestructura esportiva, ampliació de la residència). També s'ha fet el programa d'educació d'adults, molt ambiciós, que ha tenguut una extraordinària acceptació. I el teatre municipal, amb les obres a punt de començar. Ha estat un any molt bo.

Bartomeu Barceló Gayà, metge

Quant a incidència de malalties, ha estat un any normal. Des d'una perspectiva funcional hem passat de la incertesa d'haver d'anar a Son Servera per urgències, a tenir un PAC a Artà i a la possibilitat que es convertesqui en centre de salut. Un altre aspecte important ha estat l'increment de les intervencions de tipus preventiu: les vacunes infantils, contra el grip, la campanya de diagnòstic precoç de càncer ginecològic ara en marxa...

José Gasco Valverde, Guàrdia Civil

Convé deixar ben clar que la delinqüència que es produeix a Artà sol ser obra de passants i es pot dir que dins el poble està erradicada. Quant a intervencions, han estat una mica inferiors a les del 89 i les més freqüent són robatoris i agressions. La droga de cada any preocupa més: a més de ser la causa de la majoria de delictes, de cada vegada hi ha més gent afectada, i més jove. També observam el mateix amb els problemes amb alcohol.

Benet Capó Cursach, Colònia de Sant Pere

Ha estat un dels millors per al futur de la Colònia, per dues raons. Primera perquè s'ha seguit el ritme de feina dels darrers anys. Destaquem la millora dels serveis assistencials, la dotació d'una biblioteca municipal, noves zones ajardinades, etc. I la segona per la sèrie de grans projectes vitals per al futur de la Colònia: proveïment d'aigües i pla d'embelliment. Tot arrodonit per l'aprovació de les Normes Subsidiàries.

Francesc Munar Servera, rector

Tres capellans nous en un any suposen una etapa de canvi, amb dificultats i amb possibilitats de créixer, que, sense estar acabada, ha estat ben encaixada. També és de destacar la consolidació entre els grups de joves i els majors. També s'han iniciat una línia de més presència dins el poble, allò on sigui necessari, com per exemple el Club Juvenil, i un estil més comunitari en la responsabilitat parroquial amb l'equip de preveres.

Mª Dolors G. Carbonell Alemany, Institut

La promulgació de la LOGSE és importantíssima perquè suposa un canvi d'orientació molt gros en l'ensenyament. La novetat a Artà és la implantació del primer curs del batxillerat experimental, en sintonia amb la LOGSE. És prest per sospesar-ne els resultats i convé deixar passar un poc de temps i veure com s'assenta. Aquests dies es subhasten obres per prop de 100 milions per ampliar i arreglar l'edifici de l'Institut.

Per una bona construcció

TONI MASSANET

telef. 56 2744-836744

Obres a Sos Monjos

Han començat les obres d'obrir els carrers a la confluència de la Gran Via amb Pedro Amorós. Allà s'hi ha de començar una altra ampliació de l'Institut, com informarem el seu dia, consistent en vuit aules més a causa de la implantació del nou batxillerat. El nou annex es construirà en el solar municipal provinent del conveni urbanístic amb els propietaris d'aquella zona.

Telèfon: canvi de números

Des del dia dotze de desembre s'han incorporat a la nova centraleta digital tots els abonats d'Artà i això ha causat que gairebé tothom hagi hagut de canviar el seu número de telèfon. La companyia Telefónica ens ha informat que en el mes de gener sortirà la nova guia provincial i que, per tant, les molèsties seran mínimes. De totes maneres si marcat un dels números antics una cinta magnetofònica vos respondrà amb el nou número de telèfon. També teniu el recurs de marcar el 003 i demanar el nou número.

No és massa difícil trobar, en la majoria de casos, quin és el nou número. Llevat de tretze abonats, tots canvien els tres o quatre primers números. Com que qui més qui manco sol tenir apuntats els telèfons que li són més habituals, facilitam a continuació el sistema per

transformar-los. Amb poc temps ho podeu tenir resolt.

Primer observau les tretze parelles de números que van a continuació i que no segueixen l'ordre de canvi que segueixen la resta. El primer número, el de l'esquerra, és l'antic, i el de la dreta el nou:

562008 / 835439
562054 / 835064
562132 / 835440
562201 / 083510
562226 / 083509
562258 / 835441
562326 / 083511
562383 / 835432
562418 / 836318
562460 / 836360
562508 / 835443
562633 / 835444
578008 / 835446

Segon, els números que van des del 562000 al 562749 muden les tres primeres xifres: convertiu el 522 inicial en 836.

Tercer, els números que van des del 562750 al 562999 muden les tres primeres xifres: convertiu el 562 inicial en 835.

Quart, els números que van des del 578000 al 578099 muden les quatre primeres xifres: convertiu el 5780 inicial en 8355.

Un poc complicat, però se'n pot treure l'entrellat.

Notau que, amb aquest número, **Bellpuig** vos fa l'obsequi d'una cartolina amb els números d'ús general i d'urgències. També hi ha lloc perquè cadascú hi apunti els seus números més habituals. Que vos sigui útil és el nostre desig.

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

HORMIGON PREPARADO
BOMBA HORMIGONAR PROPIA
CONTROL CALIDAD - LABORATORIO

DELEGACIÓN EN CALA RATJADA:

Via Mallorca, s/n. - Tel. 56 37 48

Hormigones
FARRUTX, S.A.

C I F A-07 254118

Planta: Carretera Artà-Alcudia, Km. 4

tel. (908) 136003

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANTERA DE ARIDOS PROPIA

ALQUILER MAQUINARIA

Incendi

El dia 30 de novembre es va declarar un incendi al número 27 del carrer Ponterró que va suposar la pràctica destrucció de la planta baixa i importants perjudicis al pis de dalt. La causa va ser una estufa de butà i una errada a l'hora d'encendre-la; va prendre la roba d'una camilla i es va propagar ràpidament. La Guàrdia Civil, Policia Local i veïns feren el que pogueren, però el foc va poder més. Als 45 minuts d'haver cridat els bombers arribà el vehicle. Ja no hi havia res a fer. Els veïns, indignats, varen esbrincar els pobres bombers, que en realitat no tenen cap culpa. La gent no entén que a l'estiu hi hagi tanta força al subparc d'Artà i a l'hivern es tanqui el servei. Testimonis del sinistre asseguren que si el camió hagués arribat dins els primers quinze o vint minuts la cosa no hauria estat ni de prop tan greu. Els perjudicis han estat avaluats en uns quatre milions de pessetes.

Residència: inauguració de l'ampliació

Per demà dissabte dia 23 a les 12 del migdia està prevista la inauguració de les obres d'ampliació de la residència per a persones majors a la Posada Dels Oloros. S'esperen representacions de la Conselleria de Sanitat i de l'Insero. El capvespre i horabaixa podrà ser visitada per tot el poble.

A més d'obres al jardí de davant, s'han acabat tretze noves habitacions a la planta de dalt, totes individuals però moltes de les quals són utilitzables amb tota comoditat per dos residents. També s'han fet canvis en la distribució de dependències. La més notòria és potser el pas del menjador al saló gran de l'ala de la dreta entrant. El menjador antic ha estat destinat a saló de visites. També s'hi ha instal·lat un sistema de comunicació interior mitjançant interfonos. Recordem que el Govern Balear va concedir una subvenció important que, junt amb les donacions de particulars i l'aportació municipal, ha servit per poder dur a terme aquestes obres d'ampliació.

contestador
83 50 33
automàtic

Carretera d'Alcúdia

També han començat les obres a la carretera C-712 qua ha de deixar a punt de decència el tram entre Artà i Can Picafort tan necessitat de mà de metge. El testimoni gràfic ens mostra el trull que hi ha mogut prop de Son Fortè. S'estan fent gestions per aconseguir que les parets seques existents, afectades per les noves alineacions, siguin reconstruïdes a la distància reglamentària.

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Ciutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN BIANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

SERVICIO TÉCNICO Y
RECAMBIOS ORIGINALES
TEL. 55 58 11

Massey-Ferguson. Tractores	
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BAILLE	Empacadoras - Rotoempacadoras y Sistemas de riego
BAZURCA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubos de Vicio
MORRILL Y OPEN	Motocultores
CORREA	Pulverizadores
GRUPPO	Barras de Corte
AURORA	Remolques
BLANC	Peladoras de Almendras
BLAN	Abradoras

MASSEY-FERGUSON

condor

BAILLE

Escola de música

Un total de 85 alumnes són els matriculats per al curs 1990-91 a l'escola municipal de música. Un cop tancada la matrícula s'han distribuïts els alumnes de la següent manera:

Solfeig: 11 d'iniciació i 16 de preparatori. A primer curs, 35; a segon, 11; a tercer 6; i a quart, 6.

Instruments: piano, 37; flauta, 8; clarinet, 7; saxofon, 6; trompa, 2; trompeta, 1; trombó, 2; i percussió, 1.

Un grup d'alumnes de l'Escola

És de notar que hi ha 6 alumnes que ja es troben cursant el darrer any del grau elemental, alumnes que ha estat formats íntegrament a Artà. També és notable la forta matrícula de piano, circumstància que també s'ha produït a moltes escoles de Mallorca.

Obres a l'Institut

La premsa ha publicat l'anunci de les subhastes de les obres a realitzar a l'Institut. Per una part hi ha un pressupost de 25.398.841 pessetes per a la reparació de la teulada. És sabut que cada vegada que plou les gotes són habituals, fins i tot qualque vegada s'han hagut de suspendre les classes. L'altra obra puja a 70.900.928 pessetes per a l'ampliació: un nou edifici annex amb sis aules i un taller. Les obres d'aquest nou annex, que ha d'estar a punt a principis d'octubre en començar el nou curs, han estat declarades d'urgència i s'adjudicaran el proper dia 27 desembre. El plaç d'execució de les obres és de vuit mesos.

Firmes artanenques a Tecnoturística 90

A la recent edició de la fira Tecnoturística 90, celebrada a Palma entre el 21 i el 26 de novembre passats, hi concorregueren tres firmes artanenques: **Ferreteria Pascual**, que presentava generadors elèctrics, **Mateu Ferrer**, amb fusteria metàl·lica i en PVC, i **Supledeco** amb tota classe de suplements per a la construcció i decoració. Les tres empreses contractaren dos stands que compartiren i que suposava uns 80 m2 d'exposició. La firma Mateu Ferrer ja hi havia participat a l'edició anterior i els bons resultats obtinguts els animaren a repetir, aquest pic acompanyats de les altres dues.

Segons ens han explicat, l'afluència de visitants va ser molt nombrosa i s'aparaularen possibles transaccions. Hi havia visitants que s'estranyaven que aquestes firmes fossin d'Artà i ho trobaven insòlit ja que la majoria d'expositors eren de Palma o dels voltants. Sembla que l'experiència ha estat considerada de molt positiva per part d'aquestes empreses artanenques, de les quals s'ha d'elogiar l'encert de posar-se a disposició d'un mercat molt extens i geogràficament apropiat i l'ambició comercial de concórrer on hi ha les possibilitats d'expansió.

Peu de foto: Els empresaris artanencs a Tecnoturística

Nicolau Casellas: home-natge

Prop d'un centenar de persones se sumaren al dinar celebrat al Puig de Santa Magdalena, organitzat pels deixebles i amics del nostre país, amic i col·laborador de **Bellpuig**. Nicolau Casellas, amb motiu de la seva jubilació. Els funcionaris de Correus i Telègrafs d'Artà en actiu i retirats també hi foren presents. En la fotografia, en Colau, acompanyat de la seva esposa, presidint l'acte. Li desitjam llarga vida en la nova situació.

GERALD VINCENT

escola d'idiomes
NINS I ADULTS

- ANGLÉS, FRANCES, ALEMANY
- RECUPERACIÓ I REFORÇ D'EGB, BUP I COU
- ANGLÉS A ANGLATERRA

(CURSETS ESPECIALS D'ESTIU)

POMPAS FUNEBRES ARTANENSES

Ada. Ferrocarril, 33 - ARTA

Para avisos y preavisos: Tel. 56 30 96 56 39 34

NOCTURNOS Y FESTIVOS

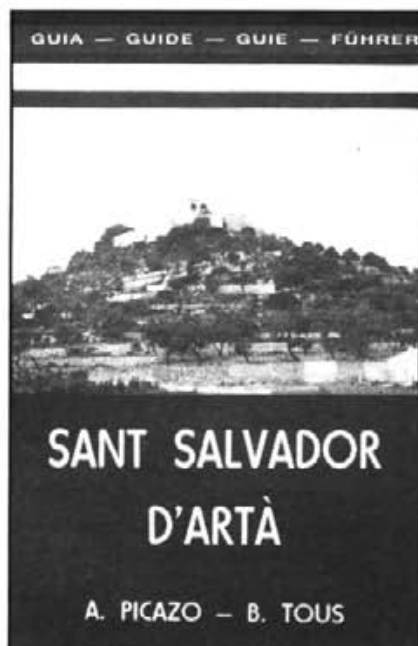
Noves freqüències televisives

L'horabaixa del 5 de desembre, poques hores abans de la transmissió del Barça-Real Madrid, les emissions de televisió es varen interrompre. L'alarma i el desconcert varen ser generals, com si es tractàs d'una autèntica síndrome d'abstinència col·lectiva.

La causa era el canvi de freqüències que s'estava realitzant aquell horabaixa a conseqüència de l'entrada en funcionament dels repetidors que havien de permetre que a la zona de Capdepera i Cala Ratjada es poguessin captar tots els canals disponibles. Quan els tenien en període de proves ja s'havien observat interferències en els d'Artà. A Capdepera no trobaven solució tècnica a causa de la presència de senyal dels repetidors de Menorca i Felanitx. Aleshores no tenien més alternativa que utilitzar les freqüències que ocupàvem a Artà, mentre que nosaltres podíem utilitzar-ne d'altres. Sembla que s'arribà a un acord: a Artà deixaríem lliures les freqüències a canvi d'assistència tècnica per fer les adaptacions a les noves. Això va coincidir aquell horabaixa. El mateix vespre, però, ja s'havia restablert l'emissió de gairebé tots els canals, ara amb freqüències distintes i amb més bona qualitat de recepció. L'endemà matí es completà l'adaptació. Des d'aleshores els usuaris que rebien el senyal des de Sant Salvador han hagut d'ajustar els seus receptors a les noves freqüències.

Exposicions

Dues exposicions s'han previstes per a les festes de Nadal, a Na Batlessa. Una de fotografies d'Agustí Torres, que ja havíem anunciat. L'altra de pintura de l'artista Antoni Reus. Ambdues s'obriran el dia 23 a les 19:00 hores.

Guia de Sant Salvador

Amb el títol de "Sant Salvador d'Artà", Antoni Picazo i Bartomeu Tous, amics i membres d'aquesta redacció, han editat una breu guia de Sant Salvador, bellament il·lustrada amb fotografies i croquis. Després d'una introducció geogràfica, es dona una notícia històrica, arquitectònica i de la religiositat de l'enclau "joell d'Artà". El text va seguit de les traduccions al castellà, a l'anglès i a l'alemany. L'opuscle inaugura la col·lecció "Encrucijadas y parajes españoles" editada per Edicions Miramar, de Palma.

Creu Roja

La crònica de la Colònia reflecteix la dimissió del delegat de Creu Roja i parla d'una visita dels responsables provincials al Batle. Aquesta visita, segons hem pogut saber, ja ha tenguut lloc i n'ha trascendit l'acord provisional que fins al 93 tindrà vigència: la dotació de soldats passaran a fer servei al PAC d'Artà on podran dur a termes tasques

tant sanitàries com socials, algunes directament dirigides a la Colònia. La Creu Roja sembla que es troba en una fase de reestructuració que suposarà, per exemple, la comarcalització dels seus serveis. La seu d'aquesta zona seria a Capdepera.

Club Juvenil

Per ahir estava prevista la inauguració del Club Juvenil que l'SMOE i els Serveis Socials municipals han propiciat als locals de La Caixa que altre temps foren seu del Club Llevant. L'objectiu és posar a disposició de la població juvenil un local de trobada a partir del qual es puguin organitzar activitats d'entreteniment. Dues monitors d'esplai cuidaran del club, amb la important assistència i ajuda del grup de joves de la Comuna.

Campanya preventiva

La Campanya de detecció precoç del càncer ginecològic està en marxa. La participació de la població femenina ha superat les previsions fins al punt que s'han hagut d'interrompre les sessions perquè els laboratoris que a Palma havien de fer l'anàlisi han estat desbordats. Prest es recuperarà el ritme i s'augmentarà el nombre de metges que atendran les dones que hi compareguin.

Font nova a s'Abeurador

Després de les obres al carrer Abeurador tothom va pensar que una canonada havia reventat i l'aigua vessava cap a Ses Pesqueres. El resultat eren uns clots que, de cada dia, es feien més grossos i esdevenien realment perillosos. Consultat el mariscal Corona sobre què passava ens ha assegurat que es tracta d'una font nova que ha brotat a causa de l'excés de pluja que duim. Ens ha assegurat que aquesta era la causa i que abans de Nadal confiava de tenir-ho solventat.

MONTAJES SERVERA

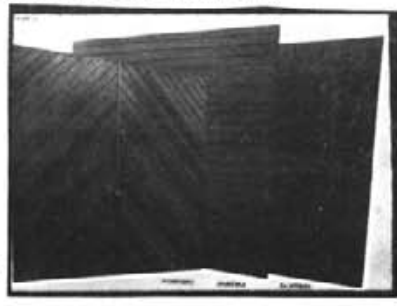
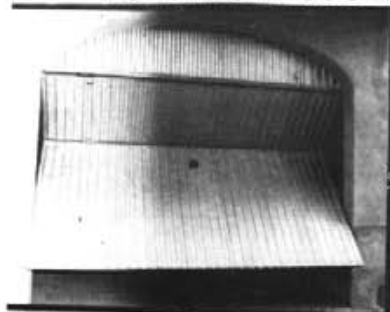
PUERTAS BASCULANTES, AUTOMATICAS Y CON MANDO A DISTANCIA

MACHIMBRADO DE NORTE Y TEKA
CHAPA PEGASO
PINTADAS CON
DIFERENTES COLORES
SE LAS MONTAMOS
EN CUATRO HORAS

Kombi

Clasig

C/ Pep Not, 59 tel. 56 21 31 - Artà

"Casa fundada en 1890"

CA'N MOYA, PRIMER CENTENARI

En realitat, el centenari comercial de ca'n Moyà no és del tot exacte, perquè el creador del negoci fou el besavi d'en Joan, l'amo en Gabriel Moyà Terrassa, nascut a Binissalem a l'any 1814. Pel que havem pogut pellucar, podria ser que fos fundat el 1854 ocupant la casa del carrer des Sol, núm. 3. Pertant l'empresa ja ha complit els 136 anys de vida.

El padri d'en Joan Moyà Amorós, Gabriel Moyà Servera, essent un bergantell de poques puges, però molt afanyós d'aconseguir que el progrés econòmic arrelàs dins ca seva, nuà el bolic de l'emigració i partí rumb a Puerto Rico contractat pels Blanes. Més endavant feinejaria amb els Regalats.

Mentres, el negoci patern creixia a la vela. Així que aquells inicis vacil·lants i incerts, prest reclamaren els serveis de "l'americà".

Amb l'ajut del fill Gabriel, el fundador augmentà la producció pròpia de licors. Les especialitats eren el riu d'herbes, la cassalla, anís, aiguarent d'herbes, a més d'eixamplar i assortir la botiga "d'un poc de tot". Amb una espolsada les begudes produïdes per Ca'n Moyà aviat creuaren els termes de la nostra contrada. La fabricació era intensiva i abans del temps previst l'èxit de vendes l'obligà a dividir el comerç: la licoreria, la bodega, alambí inclòs, i

En Joan Moyà Amorós i Isabel Vicens Bauzá

el magatzem quedaren al carrer des Sol, 3, i la botiga de queviures assortida ja d'un molt de tot, passà al carrer de sa Plaça, núm. 8 (avui Sancho de la Jordana).

Arriba el 18 de maig de 1879. Aquesta data significaria un cop de palanca per a la casa, perquè hi nasqué l'artífex indiscutible de la família: mestre Gabriel Moyà Amorós, fill de Gabriel Moyà Servera i Magdalena Amorós Alzamora. O sia: nét del fundador Biel Moyà Terrassa i pare de l'actual Joan Moyà Amorós.

Son pare d'en Joan, el 26 de novembre de 1904, marit amb na Joana Maria Juan Miquel. El casó fou efímer per raons biològiques. La mestresa Joana creuà el camí del cel a la flor de la vida, el 29 de febrer de 1908. Així es reunia amb la seva nineta Magdalena nascuda el 27/12/1905 i finida el 13/04/1906 a causa de la cucurutxa. L'altre fill, en Gabriel, després d'estudiar al Seminari emigrà a Mèxic a on morí l'any 1980.

A pesar del terrible entrebanc, mestre Gabriel no s'acovardí. Tot el contrari. Així que 7 anys després, el 12 de gener de 1912 contraia segones núpcies amb Bàrbara Amorós Cantó. D'aquest matrimoni nasqueren tres fills: Bartomeu i Magdalena, difunts, i Bartomeu, nascut el dia 17 de novembre

de 1914, al qual la mort el sorprengué a Villanueva del Arzobispo de Jaén, el 8 d'agost de 1951. En Bartomeu era molt popular. Un autèntic terbolí. Alma mater del futbol local, ex oficial del jutjat de pau i cofundador, juntament amb el seu sogre, Miquel Vicens, Jan, de la Serradora Moyà-Vicens, inaugurada el primer de juny de 1946 (avui bloc de vivendes d'en Pep Pantalí, cantonada de la caserna de la Guàrdia Civil).

D'en Tomeu podríem parlar-ne tot un any. Casà el 21 de maig de 1941, amb n'Isabel Maria Vicens Nadal.

Desesperat, però no apurat, mestre Gabriel tornà a casar-se el 3 de juny de 1919, amb na Catalina Amorós Cantó. El novell matrimoni dia 26 de desembre de 1920 tendria un minyó predestinat a ser el puntal de la casa: en Joan Amorós Moyà, un bergant de 7 soles capaç de traginar líquids dins un paner sense cul i actual patriarca de la casa.

Feta l'exposició familiar, pas-

INSTAL·LACIONS

m. mascaró

Avinguda Costa i Llobera, 34-B
tel. 56 27 10

ARTA (Mallorca)

Jardineria, Diseny,
Manteniment i
Venda de Plantes

Joan LLavata Morey

Plaça Conqueridor, 8
Tel. 83 52 4407570 ARTA
(Mallorca)

sem, si us plau, a desglosar el centenari de la firma comercial de Ca'n Moyà.

Hem barrejat i desenterinyat un caramuller de paperassa per veure de trobar qualche penyora que ens pogués refrendar l'antiguitat de la Casa. Pareix que abans de 1890, l'Ajuntament ja s'abastia de productes seus. Ara bé: el que més ens ha xocat és un rebut de 1893 extret del Diari General de Despeses de l'arxiu municipal. Diu així: "A Don Gabriel Moyà por la pólvora suministrada al Ayuntamiento con destino a las obras municipales". Això corrobora el que citam més amunt. Que a la botiga es venia un poc de tot.

Ara deixem que en Joan Moyà Amorós prengui el fil de l'efemèride.

- "Mira. A ca nostra, es qui no sap fer culs d'olles està perdut. Revel-la misses, què n'hi ha d'arròs a coure!. Pots creure tot quant et diré. Un negoci de lluny fa por i de prop fa feredat. T'imagines un vaixell sense timó? Idò pensa que un negoci és ben igual. Si el perd, se'n va a la deriva i a fons. Mon pare acabava sa son "antes" que es jeure. No li bastava sa fàbrica i sa botiga com ja s'embarcà amb s'estanc. Remil de pepes de lloro, Purissimeta meva, d'estany dets orgues. Fixa't: sa tia Maria Amorós, esposa d'en Jeroni Pansecola, era s'estanquera. Saps a on el tenien, a s'estany? No, eh? Au, t'ho diré. A sa casa veïnat de cas Capellà Viulí d'es carrer Major (ca'n Miquel Melindro i Margalida Viulina). Escolta, l'any 1904, en Pansecola traspasà s'estany a sa tia Bàrbara, mare d'en Francesc Garriguer, que era cosí de na Maria Amengual d'en Tomeu Sua, i de na Serafina, viuda d'en Joan Sagristà. Morta sa tia, l'agafàrem noltros i jo, des de l'any 1961 en som el titular amb el sonor nom de "Expendiduría núm. 1".

- "En aquelles saons es negoci donava per fer un duro. Però vius; ses caixes importants que fèiem per Sant Antoni, Sant Salvador, sa Setmana Santa i Nadal, només arribaven a unes 65 pessetes, i això que en temps de sa Segona República pareixia que ja havíem tocat el cel amb ses mans. Tots es comerciants creien que se farien ses barres d'or.

- "Tant es germà Tomeu com jo, pensàvem que arribar i moldre era tot u. Bota ferrera, quin xasco!. Ja pots dir tito, tito, si s'ase no té set. És perdemés que t'escanyis. Bé mos ho deia mon pare: "Al-lots, per anar pel món, ulls de

La descendència del matrimoni Moyà-Vicens

geneta i moviments de titina. Es temps que un altre la pensa, voltros ja l'havéu de tenir feta".

- "Pobre homoneta, mon pare. Qui mai hagués pensat l'endeví? Justament a l'any 1936 m'ensenyava ets secrets des negoci. Perquè estàs al corrent i ves lo difícil que és guanyar una pesseta, m'enviava a cobrar a ses botigues bones com ca'n Garreta (Sancho Garreta, carrer Major), ca na Ratera d'es Figuerat (sogres d'en Miquel Cupa), ca na Rosa Mosca (mare d'en Perico i en Pep Guixó), ca sa mare d'en Perico Guixó de sa gestoria, etc. etc. Tota aquesta gent tenia calius i ma pagaven amb duros de plata que jo posava dins un saquet de lona. Quan havia ensacades 70 o 80 pessetes era ben horabaixa.

- "Un dia, era el 31 d'agost de 1936, jo passava comptes amb mon pare. Amb això sent un renou ferest. Veig de què es tractava. "Mon pare. Que puc veure ets avions?". "Punyeta d'avions! es negoci és es negoci i deixa-los fer en ets avions". Te dic que va ser sa primera i única vegada que no el vaig creure, a mun pare. Prenc escala i encara no mirava la feta, com una giscadissa m'entabanà ses orelles. Era sa bomba que queia damunt canostrà. S'aire comprimit de s'explosió m'enlairà mesclat d'escombraries. D'aquesta manera tan inexplicable, sa barrumbada em feu pegar a dins ca'n Caminal de na Fornera i s'impacte explosiu fou tan brutal que moriren esclatats. I lo que a mi em va salvar va ser que en lloc de fotre de morros en es frontis de ca'n Caminal, lo que succeí fou que, barrejat amb sos "escombrós", jo vaig entrar pes buit de sa balconada de ca'n Biel

Roseió, a pesar que estava tancada en fort amb so biuló posat.

- "Tot es meu cosset estava rovegat de rata. Ai, si haguessis vist sa meva roba! I mun pare? Vaja un desverí, Déu meu! el trobaren mort becant sobre es taulell des despatx".

- "Joan. Tu per força has de creure en miracles...

- "De si hi crec? Ves, sant homo, ves. Què vol dir si hi crec. Si jo som viu és perquè la Mare de Déu de Sant Salvador en va fer un de gros. És que si tu haguessis vist mun pare d'aquella manera tan horrible, diries que jo sense un miracle ja faria estona que estaria consumit. Pensa que ets ossos de s'espalla drete m'arribaven a ses orelles. I tastanajant de bon de veres, me dugueren a ca's Marquès i allà es capità Orbaneja m'esvergà cop i me posà de qualsevol manera ets ossos a son lloc".

- "Per socórrer-lo, a ton pare, com vos enginyàreu?"

- "Mu mare i madò Ferrera d'en Cap Blanc, el rentaren dins es nostro corral. Sa fornera Paies estava al carrer amb en Bernadet damunt es braç. Aquestes tres heroïnes feren una feinada. De dins aquells caos emergiren i atengueren les víctimes mortals: el matrimoni Caminal-Fornera i mon pare.

- "A partir de llavors, en Tomeu i jo vàrem pujar es carro així com poguérem. Passàrem temps de quinotxa. Per paga el malhaurat Tomeu l'any 1951 tindria un accident mortal, perquè maldament exercís d'oficial de jutjat de pau, sempre em va fer costat. Però la Parca el s'endugué per a sempre 10 anys després d'haver-se casat amb

n'Isabel Porreta. En Tomeu deixà dos fills; na Bàrbara i en Biel, fruits del seu matrimoni amb na Maria del 21 de maig de 1941".

"Ara veim que l'imperi Moyà té els fonaments ben sòlids..."

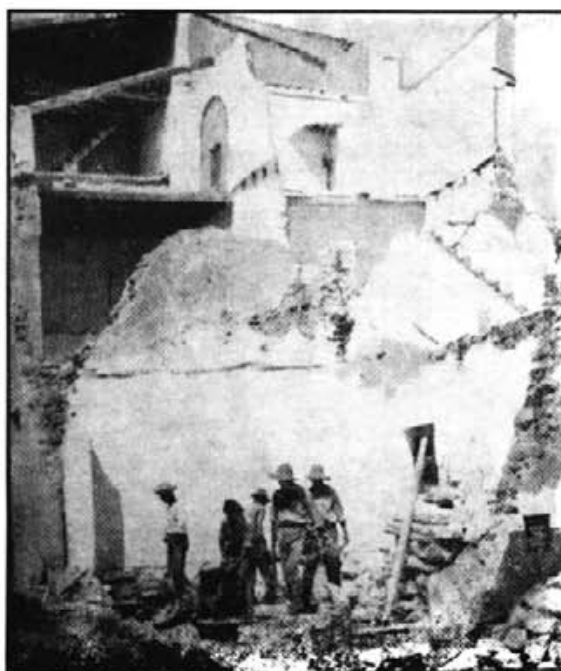
"Homo, així el cas aparenta. Però fes-te a s'idea que jo després de sa guerra vaig comprar en es germans Terres un relliu de camionet, marca Ricard, per 1.500 pessetes. Sols tenia 8 cavalls i per pujar sa costa d'en Grua es diumenges de futbol a Sant Llorenç, es passatgers havien de davallar. I si li posaves 960 kilos s'arrebassava qualque etxem que es capó ballava la coronella una bona estona. Ah, es camionet! el batiàrem amb so nom de Jalisco, per allò de dar-li coratge; "Uà, Jalisco, no te rajes". I es repussetero pareixia com si ho entengués".

"I amb tanta de feina, no deixaves de banda es divertiments?"

"Això mai. Jo era un asidu de La Congregació Mariana. Pes futbol tornava boig. En primer lloc l'Artà, després, el Bilbao. Actualment estic amistançat entre el Madrid i el Barça. Però lo més gran, eren ses sarsueles d'en Miguel Flea i en Marcos Redondo, es tango d'en Gardel, es cine i es teatre. Homo, es coro parroquial també. Jo hi cantava de tenor. Una vegada vaig fer es "solo" de sa Missa d'en Perossi i Don Paco Ranxer me va dir: "Bon tenore i bon soli".

"Des teu matrimoni, què mos dius?"

"A les 12 de dia 20 de novembre de 1945, a la Parròquia, don Pep de Sa Jordana i es jutge Martín Bonet Marcó, m'uniren de per vida amb n'Isabel

Ruinas de la casa de Artà en que tuvo lugar el portentoso milagro acaecido al muchacho Juan Moyà que aparece en el centro de la fotografía inferior.

Detall de l'estat en què quedà la botiga de Can Moya després de les bombes del 36. En Joan Moyà, l'endemà d'haver enviat la mort a pondre, va posar entre un frare teatí i un tinent, desplaçats expresso a Artà per conèixer de prop les conseqüències del bombardeig. En Joan no podia moure el braç dret a causa d'haver-li sortit l'espalló de lloc.

Vicens Bauzá. Tots dos teníem 24 anys. De testimonis signaren s'acta matrimonial, es germà Tomeu i es cunyat Damià, secretari de justícia i capítost d'estació des ferrocarril. D'escrivent

actuà es cèlebre Miquel Rayó, Masset.

"A la llar casolana hi nasqueren tres serments de nova llacor: en Gabriel, en Sebastià i en Joan, prematurament difunt. Els dos fills han seguit el quest familiar. Per a ells no tenc més que alabances. Benhaja els tests que a ses olles semblen. Per aquest caire, no tem que els seus successors al 2090, n'estic segur, celebreran el bicentenari de s'entitat. Això espanta una mica. Perquè quan jo veig ses vendes des meu temps comparades amb ses seves, me pesic es colzos per veure que no sumii.

"Què demanes a Déu, Joan?"

"Salut. Jo ja tenc de tot. Dos fills ben situats, néts i dues nores que són unes perles. Boníssimes persones a més no poder. Amb salut, sa meua dona, jo i es cunyat Jordi, podem viure com a tres reis.

"Amic Joan, si està del Tot Poderós, els desitjos es compliran.

Libramen- to.	Concepto	EXPLICACIÓN	1.ª Gastos del Ayuntamiento.		2.ª Policia de Seguridad		3.ª Policia urbana y rural		Insti- tu- to
			Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.	
		21 Diciembre 1893	899	75	111	75	108		14
		Moli-fisco a Juan Moyà por unobras trabajo en la finca pública	"	"	"	"	"	"	
		D. a l'habilitació de la porta de la casa situada al Ayuntamiento con destino a la obra municipal	4	"	"	"	"	"	
		D. al terreno por policía y otros obje- tos subministrados al Ayuntamiento	3	40	"	"	"	"	
		D. al terreno por el transporte de la tierra subministrada al Ayuntamiento para el refuerzo de la muralla de la casa	11	50	"	"	"	"	

Aquest pagament és el més antic que hem trobat a l'arxiu municipal i és una mostra que a Can Moya hi havia "un poc de tot". Els preus d'aquella època són força xocants. La pólvora, a 10 cèntims per quilo. El petroli per a l'enllumenat, a 7 cèntims per litre. I els licors, a 1'50 la botella de cassalla d'un litre.

KAMASUTRA'S VICTIMS, una entrevista passada per aigua.

Pensàvem fer una entrevista normal i corrent a un dels grups musicals d'Artà. Però la torrentada que va passar per Na Batlessa els va destruir una bona part de l'equip, i encara que no hagi remullat els seus interessos musicals, sí que els ha forçat a fer un parèntesi fins que l'instrumental torni a estar a punt. Creim que aquesta entrevista, feta abans de la inundació, continua sent d'interès malgrat qualche punt hagi de ser modificat a causa dels efectes de les adversitats climàtiques.

Per començar i situar-nos un poc, direm que els Kamasutra's Victims són els al·lots que, fins que l'aigua els ho va permetre, assajaven a les bòvedes de Na Batlessa escampant pels jardins els sons de guitarres elèctriques i bateria.

Bellpuig.- Qui sou Kamasutra's Victims?

Till.- Jo, el bateria; en Paco, que toca el baix; Fabian i Aurelio a les guitarres.

B.- Què us va fer el Kamasutra?

Paco.- (rialles)... No, no ens ha fet res;

el nom és de broma, és divertit i res més...

B.- Com heu arribat a la música, a fer el grup?

Till.- Jo he començat ara fa poc amb Jaume Ginard, el bateria que dirigia la banda municipal. Estudiï bateria i solfeig. Tots els quatre n'hem après pel

nostre compte.

B.- Per què tocau?

Paco.- En principi per a divertir-nos, és el que més ens agrada.

B.- Teniu qualche projecte o seguireu tocant com a divertiment?

Till.- Tenim 5 o 6 locals on podríem tocar ara mateix, però ens falta el can-

SUPERMERCADO FLAMA.

Avda Costa i Llobera, 39
Tel. 56 23 90

Cava DELAPIERRE, extra	279 ptas	Maleta LUZIL, 4 kg.	699 ptas
Cava RONDEL, extra	279 ptas	Maleta PERSIL, 4 kg.	699 ptas
Cava CODORNIU, extra	599 ptas	Suavizante MIMOSIN, 4 l	279 ptas
Cava FREIXENET, CARTA NEVADA	469 ptas	Turrón extra "25"	
MARTINI, 3/4 l.	399 ptas	Alicante y Jijona, 200 Gr	225 ptas
Whisky JOHNNIE WALKER, 3/4	1.050 ptas	Turrón chocolate "25", 200 g	199 ptas
Whisky DOBLE V, 3/4	675 ptas	Tortas Imperiales "25", 200 g	279 ptas
COCA-COLA, 2 l.	139 ptas	Turrón helado CAMI, 500 g	225 ptas
Piña en almíbar D.S., 3/4	79 ptas	Café MARCILLA, superior y mezcla, 250 g	149 ptas
Melocotón en almíbar SPAR 1kg	129 ptas	Chocolate puro TRES TAZAS, 200 g	89 ptas
NESCAFE, normal 100 g	279 ptas		
NESCAFE, descafeinado 100 g	319 ptas		

.... y 30 ofertas más !!!

SUPERSPAR

tant, i sense cantant no és pot actuar. No som prou bons com per fer música purament instrumental.

Paco.- Tampoc no volem fer només música instrumental, hi ha d'haver un cantant.

B.- Per què? Donau molta importància a les lletres o és una qüestió d'estètica?

Paco.- Sí, sí, el cantant atreu la gent i és el que s'hi ha d'enrollar i fer que s'ho passin bé. Hi ha molta diferència d'escoltar música tota sola a escoltar-la amb veu.

Till.- Ho fa tot més compacte i dona un sentit a la cançó.

Paco.- Després ja saps que aquesta cançó es diu així, té una lletra i tracta d'això...

B.- Quina classe de cantant necessitau?

Till.- En principi ha de tenir la veu potent, això per suposat, és igual que sigui al·lot o al·lota però l'important és que ha de tenir moltes ganes de fer feina i d'aprendre, com nosaltres. El que teníem no anava de res i per això ja no hi és. No ens conformam amb un cantant que just pegui crits. Per molt fort que facem la música intentam fer melodies i coses un poc complicades. Si no és qualcú que li interressi fer feina no el volem.

B.- Quin idioma usau per a les vostres lletres?

Till.- Pensam utilitzar l'anglès perquè l'espanyol amb la nostra música...; el castellà no quedaria massa bé. De més a més, encara que duim 12 anys a Artà, el meu germà Fabian i jo som alemanys i coneixem gent a Alemanya que ens podria ajudar a fer un disc i és més internacional l'anglès.

B.- Això vol dir que el contingut de les lletres no té molta importància... Aquí si vols que t'entengui la gent has de cantar en català o en castellà...

Paco.- Sí, sí, crec que la música va davant la lletra. La lletra és per a omplir. Les lletres que feim tampoc no són perquè la gent se les prengui seriosament.

Till.- No feim lletres per canviar la gent, sinó per divertir-la.

B.- Les cançons són vostres o feu versions?

Till.- Totes són nostres menys una d'un grup americà que es diu "Metàlica". Tenc dues o tres lletres escrites però ens fa falta qualcú que sàpiga més anglès que jo per polir-les.

B.- De què van les lletres? perquè si actuau al poble la gent no se'n temerà de res...

Till.- De tot un poc. N'hi ha una, la que dona nom al grup, que és una paròdia dels grups de heavy metal satànics que fan cançons al diable. Són cançons de bromes.

B.- Ja que feu rialles d'aquesta tribu satànica, de quina tribu o corrent musical vos sentiu més pròxims?

Fabian.- Estam en l'ona transmetal, una variant del heavy metal, un poc més ràpida i més forta, un poc menys pesat. Intentam fer un poc de tot.

B.- Pensau dedicar-vos a la música com a forma de vida?

Fabian.- És un somni, molt difícil.

Till.- S'ha de tenir moltíssima sort, conèixer molta de gent... per intentar-ho no quedarà, però...

B.- I els assajos?

Paco.- Jo faig feina a Palma, i dos o tres dies per setmana assaig amb Aurelio, l'altre de Palma que avui no hi és. Venim a Artà a assajar els caps de setmana. Som a Na Batlessa tot el temps que podem, perquè també hi ha altres activitats...

Fabian.- Jo i el meu germà som picapedrers i després de la feina assajam de 8 a 10 i mitja del vespre, cada dia a les bòvedes. Demanàrem a Xavier, l'educador de carrer, si podíem utilitzar Na Batlessa, i ell ho va arreglar tot d'una amb el batle. Estam molt contents amb ells. El batle ens ha demanat que toquem per les festes de Sant Salvador de l'any que ve i ho farem encantadíssims i sense cobrar res.

B.- Què sol cobrar un grup com el vostre per actuació?

Till.- Uns mil duros per cap i no basta per a res, però almanco la gent et va coneixent. Si tens un disc que s'hagi venut un poc, pots demanar més doblers, però al principi...

B.- I el preu de l'equip?

Paco.- Tot és molt car, qualsevol coseta et costa un ronyó. La nostra bateria val 300.000 pesetes, les guitarres amb els amplificadors i tot, entre 200 i 300.000, i així tot.

B.- I fer de picapedrer dona per tant?

Till.- Si t'ho proposes i estalvies amb ganes...

Paco.- Abans de comprar-te un cotxe o una moto, t'aguantes i a estalviar per a la guitarra.

B.- Hi ha més grups com vosaltres en el poble?

Till.- Nosaltres vàrem començar amb Miquel Mestre, que toca la guitarra bastant bé, però tenim gusts musicals diferents i ell ara toca amb el seu grup **Prision Steel**. Fan roc en castellà, a l'estil de grups com **Barricada** i així. Hi ha un altre grup que es diuen **Escàndol** que fa versions de pop amb lletres en castellà i mallorquí, més ballable i tal. El darrer és l'**Orquestra Oasis** que va presentar-se en la festa de Sa Vedella.

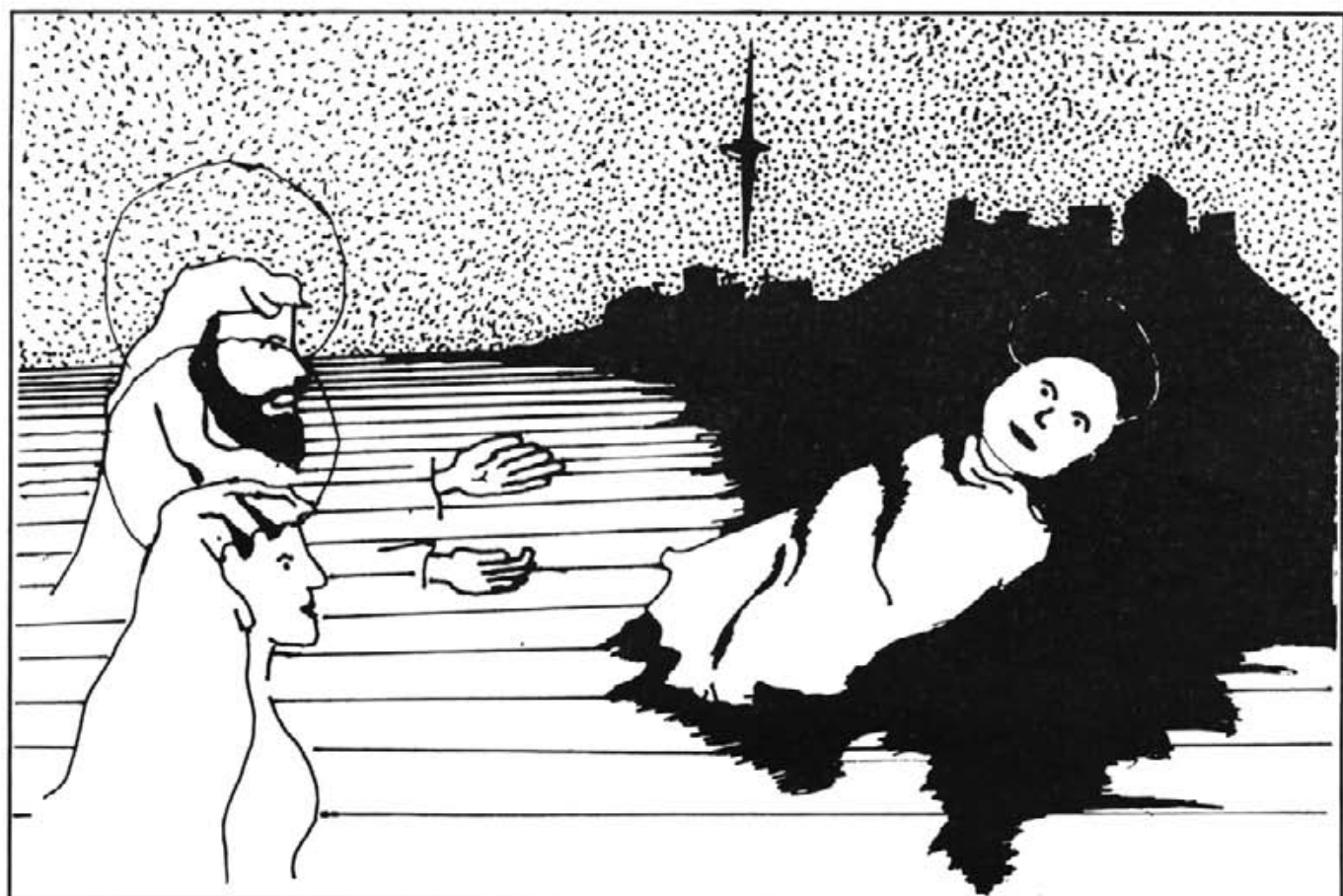
B.- I del públic d'Artà...?

Paco.- Home, el que més s'escolta és el pop, música ballable i de discoteques.

B.- I el vostre quin és?

Till.- Li ha d'agradar la música forta, però ve molta gent pel local i queden a escoltar-nos perquè els agrada. Jo crec que en directe podem agradar a tothom.

Fins aquí arribà la conversa. Després vengué l'aiguada que se'n va dur unes 300.000 pesetes en avaries d'instruments. Han demanat les ajudes que va oferir el Govern Balear als afectats per les pluges torrencials i els amics de **Prision Steel** els deixen part dels instruments pendents de reparació o reposició. Entre tant esperen un cantant; però el dissabte dia 17 de novembre ja actuaren per primer cop. Va ser a Cala Ratjada, a Sebastian's...

Julià Sansaloni Andreu, 7è d'EGB. Col·legi S. Bonaventura,

Per a Nadal

La sabata al finestral,
amb el meu nom personal.
Fora, ja neva com cal
amb fred i vent de mestral.
Sempre faig un bon badall
en posició vertical.
Al matí un nou regal,
amb un sintagma verbal

arriba ben puntual,
amb ma mare amb davantal.
Jo me faig un poc de mal,
amb el joc aquell del pal.
Tothom al poble natal
amb el betlem al corral.

(col·lectiva del 4rt curs de Na Cara-
gol)

★ ★ ★ ★ EXTRA NADAL

Les festes de Nadal

El Nadal és diferent.
Neules, xampany i torró,
a les cases el Betlem,
llums que il·luminen el minyó,
els carrers plens d'ambient,
cases ballant i cantant
i Jesús molt content,
gent que està murmurant.

Així és Nadal
i
molt més.

(Anònima: no pensà a posar nom)

Poesia de Nadal

Molts d'anys!
Acaba de néixer
el Salvador.
Un àngel del Senyor
va a cridar els pastors
cantant Glòria Al-leluia.
Els pastors s'entenen
que ha nascut el Salvador
i se'n van cap a la cova
a veure'l i adorar-lo.
La verge Maria dins la cova
intenta consolar el nin
acabat de néixer.
Els pastors van caminant
de cap a la cova del nin.
Duen sobrassades
i ous frita.

Margalida Inès, 5è EGB

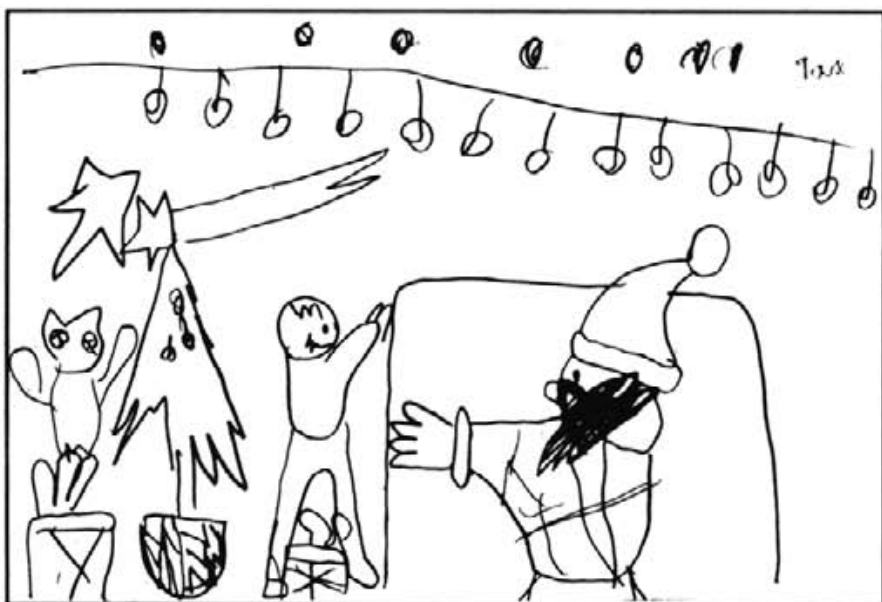

Tobias

Somni de Nadal

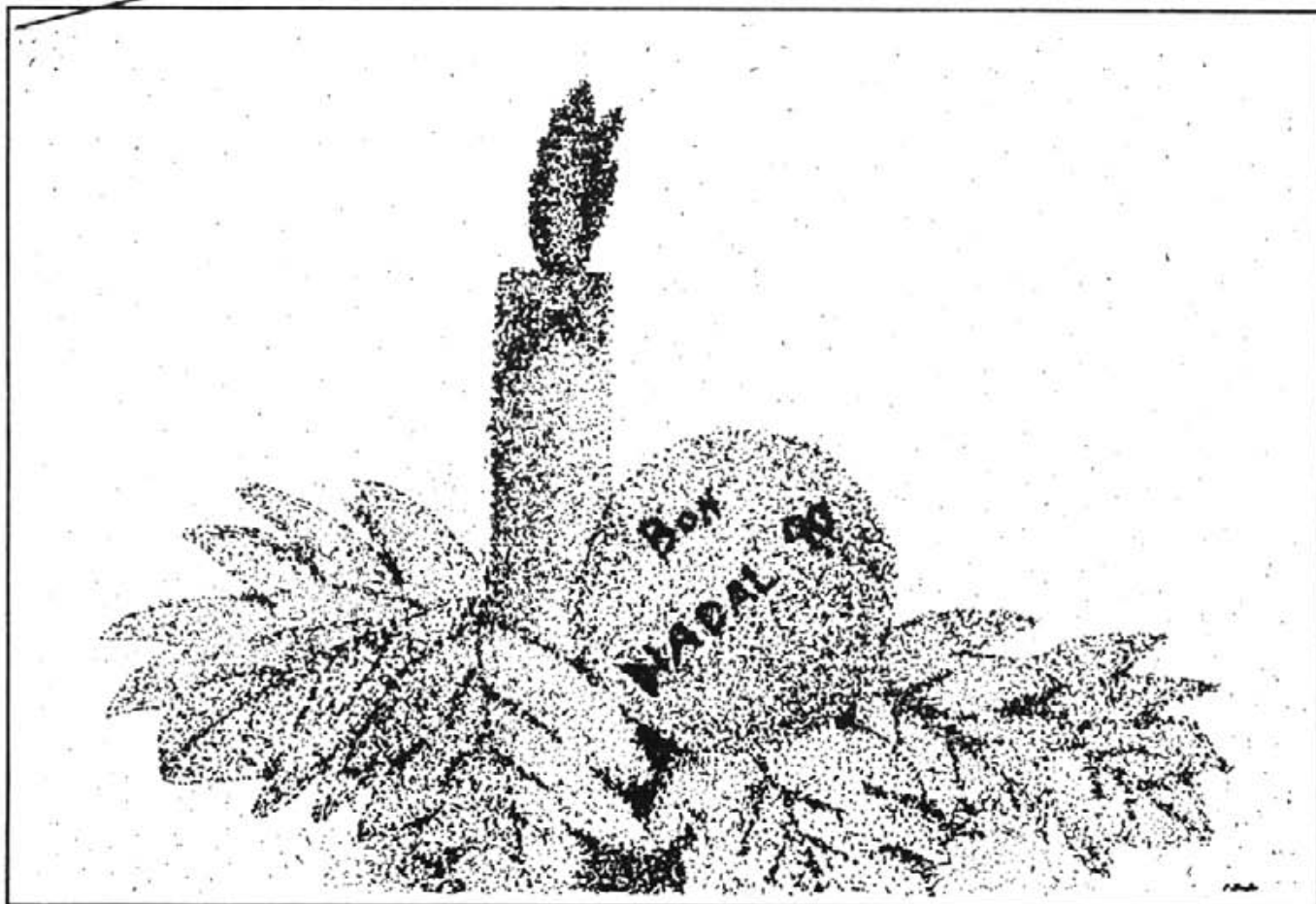
Un dia vaig somiar que els Reis d'Orient existien. Un dia uns homes varen obrir la porta i eren els tres Reis Mags que duïen un sac de joguines cada un. Em varen dir "Vols triar un parell de coses?" I jo els vaig dir "Sí! Sí!" i després el rei Gaspar em va dir "Pots triar les que vulguis! Jocs, pepes, diners i fins i tot salut". I jo l'únic que vaig demanar és salut. A mi no m'agraden les... Ai, mamà, és una pena, amb el somni que tenia!

Cati Bisbal Nadal, 4rt EGB

Pau

★ ★ ★
★ EXTRA NADAL

Pedro Mestre, 8è. d'EGB. C. S. Bonaventura

Nadal

En Nadal menyara torró i
cartanys i
també fem foc davora el
marcadet,
que està dins la
cua amb molt de fuetet

Karla Fumadó Valls

2ª EGB

C.P. Na Cargol

A Nadal fa fred
a Nadal plou i fa vent
tots la gent està devora el foc menjant torró
ferem una festa molt gran
amb l'arribada del Nen Jesús

Karla Vincent Tur

2ª EGB

C.P. Na Cargol

"BERLIN, 3.OKT '90"

N'Agustí Torres exposa a Ginebra les fotografies que va fer a Berlín el dia de la reunificació alemanya: "Berlin, 3.Okt '90". Amaçats amb excés de superlatius per uns mitjans de comunicació generalment irreflexius i abocats a la inflació dels mots, amb la dèria que tenen més aviat de vendre que no d'informar, per ventura ja no sabem copsar com cal la significació dels esdeveniments i tenim por de les paraules molt gastades, com "històric". Però malgrat els nostres dubtes la data del 3 d'octubre certament ha de quedar en els llibres com la del començament d'una nova era històrica, no sols a Europa, sinó arreu del món. D'ara endavant, res no serà igual.

Idò bé, n'Agustí hi era aquell dia a Berlín, al cor mateix de l'esdeveniment, amb els ulls ben oberts i la càmera al coll per prendre testimoni de la naixença d'un nou món amb tota la sensibilitat i la intel·ligència que li coneixem i que la situació demanava en veritat.

I no és per atzar que sigui a Ginebra, ciutat internacional per excel·lència, que n'Agustí hagi volgut exposar ara les seves fotografies. L'exposició ha estat muntada als locals de la Sociedade A Nosa Galiza, i el professor Miklos Molnar, de l'Institut d'Alts Estudis Internacionals de la Universitat de Ginebra, on ha ensenyat Història Contemporània i Relacions Internacionals, ha donat una conferència el dia de la inauguració. Què lliga de bé tot això amb el tema de l'exposició, tan universal, i amb el tarannà de n'Agustí, artanenc de soca-rel -"qui perd els orígens, perd identitat"- que viu "de cara al món"! Què n'estaria de content aquell bon senyor de la vila -el de la història que ens ha deixat un altre artanenc, en Josep Sureda i Blanes, al seu llibre "El paisatge d'Artà"- que era metge, o apotecari, o capellà, o tenia la notaria -fa d'això molts d'anys- i que, en tornar a l'horabaixa del seu hortet, trobava damunt el bufet un parell de diaris i de

El professor Miklos Molnar amb Agustí Torres

llibres, arribats de països llunyans, i somiava que l'autor dels treballs allí publicats tal vegada podria posar una mica d'inquietud en qualque ànima encalmada, una ànima jove que volgués obrir-se a la meravella de sentir-se ciutadans del món!

A. S. C.

Ginebra, 8 desembre de 1990.

(Alfons Sureda és funcionari de l'ONU a Ginebra)

In memoriam

El proppassat dia 7 de desembre a en Jaume Ginard Alzamora, Terres, el Mantell dels Justs l'abrigà per posar-lo al redós de la pau divina. En Jaume tenia 64 anys i fou víctima d'una terrible malaltia totalment en desacord amb el seu caràcter d'home de bé. En Terres era conegudíssim. Dedicà tota la seva joventut al C.D.Artà. Jugà al desaparegut camp d'es Còs i formà una línia mitja formidable: Jaume Terres, Bordoy, Salort. Bellpuigpatentitzà el seu condol a na Juanita Danús Rosselló que, des del 7 de juliol de 1951, n'ha estat l'esposa abnegada i submissa. També feim patent els nostres sentiments al germà, germanes, cunyats i néts.

Després d'una placívola existència, el conegut Miquel Vives Sureda, Revell, ens deixava per a sempre també dia 7. Una impensable malura el transportà tot dret al cel a l'edat de 77 anys. En Miquel era un esportista d'una peça. Durant l'època daurada d'en Bartomeu Flaquer, devorava la premsa regional per estar-ne al corrent de les gestes. També el futbol l'embrava. Fou cofundador de la Societat Colombòfila Artanenca, allà devers l'any 1949. A l'hora del postrer adéu la nostra revista comparteix el dolor amb els seus germà, germanes, cunyats i nebots.

Joyería VIKY

RELOJERIA ★ PLATERIA

Carrer de Ciutat, 16 - Teléfono 562263

ARTÀ (Mallorca)

Artà podria entrar en el circuit

ECHO: les inquietuds artístiques de la nova Europa

Bellpuig va ressenyar fa un temps (vegeu el nº 36, del 10.11.) l'actuació d'un grup musical alemany que ens va oferir un recital de cançons i poemes d'amor dels segles XVI i XX, de les més diverses procedències culturals. El grup, que tenia una composició instrumental poc freqüent, combinava veu solista amb llaüt, viola de gamba, baix elèctric i bongo, i tothom que els va sentir coincidí en resaltar la bellesa i expressivitat de l'execució i la seva qualitat tècnica. El seu eclecticisme entre la música culta i la popular, entre instruments clàssics i moderns, i la notícia de la seva pertinença a ECHO, una associació artística que vol fundar una residència per a artistes a Artà, bé mereixen una entrevista. Rita Gerlach fou la nostra interlocutora i ens traduí les respostes dels seus companys.

Bellpuig.- Què és ECHO?

Rita Gerlach.- Nosaltres som un grup de Bremen, a prop d'Hamburg, i la nostra intenció és afavorir els intercanvis entre artistes de totes les cultures europees i crear un lloc d'encontre per a artistes de tots els països europeus, per a artistes de totes les arts, pintors, músics, cineastes... La nostra idea és fundar aquest lloc aquí, a Artà. Quan vaig ser per primera vegada aquí, fa un any i mig, vaig parlar amb el batle sobre aquest projecte i la seva viabilitat.

B.- Com va sorgir ECHO?

RG.- A Bremen hi ha un grup d'artistes i va aconseguir el suport d'un grup de sòsponsors, els mecenes d'avui, empresaris i gent de doblers, que ens ajuden a realitzar la nostra idea. Per fer-la realitat també hem demanat, a través de l'Ajuntament de Bremen, ajuda dels fons de la Comunitat Europea.

B.- Quin va ser el motiu del naixement de ECHO, què teniu en comú els membres d'ECHO?

RG.- Temem que si funciona la Comunitat Econòmica Europea, l'Europa sense fronteres, tot l'interès es redueixi a l'economia i s'oblidin els aspectes culturals. A Europa hi ha cultures molt diverses, moltes i molt diferents regions i amb la propera absència de fronteres tenim por que el resultat sigui una uniformització cultural. La

Comunitat Europea és, en aquest moment, cosa d'empresaris i polítics, no per a la gent normal ni per als artistes.

B.- Quan començà ECHO?

RG.- Duim funcionant un any i mig.

B.- Hi ha alguna raó especial perquè ECHO hagi nascut a Bremen i no a una altra ciutat d'Alemanya?

RG.- Crec que a altres ciutats, com Berlín, Düsseldorf... etc. hi ha gent que té idees com aquestes però no les concreten, i nosaltres sí. Hi tenim relacions, però la idea avança poc a poc. Dins un any creim que tindrèm agències a Londres, a París i en tots els països on actuem amb el nostre concert. Europa és molt gran, i ara més gran encara. Esperam i desitjam que surtin altres grups com nosaltres, perquè n'hi falten molts, d'aquests grups, petits i que facin feines concretes.

B.- I quina classe d'artistes sou?

RG.- Hi ha de tot, a més tenim contactes amb artistes que ara fan feina a tota Europa. Ens interessen les relacions directes amb artistes concrets. ECHO és una associació molt jove i els primers intercanvis que hem fet han estat un concert de saxo a Berlín Est i una cantant i una pianista de Bremen. No tenim molt de doblers i és per això que els nostres projectes són petits, però molt concrets.

B.- Canviem de tema, per què a Artà?

RG.- Cercam un lloc amb un bon clima i que sigui accessible a bon preu des de tots els països d'Europa. És molt fàcil venir a Mallorca durant tot l'any. Tot i ser una illa molt bella, hi ha zones amb massa turistes, i per això quan vaig

arribar a Artà vaig pensar "aquí!".

B.- El públic es demanava el motiu de la vostra elecció de poemes i cançons dels segles XVI i XX, és que aquests dos segles tenen alguna relació especial?

B.- El concert duia el subtítol "fins l'altre costat del temps i les fronteres". Això es pot veure i entendre amb l'instrumental que combina instruments clàssics, tradicionals i elèctrics; i amb els temes, que són alemanys, mallorquins, francesos, turcs, italians i castellans. L'elecció de les cançons d'amor del segle XVI l'hem feta perquè va ser una època de moltes relacions intereuropees. En les arts hi havia un intercanvi cultural molt intens entre les diferents regions culturals europees, i això és el que nosaltres volem fer. La música d'amor del XVI és com la música pop d'aquella època (ens ho diu Marie Louise Eicke).

Mª Luise toca el llaüt, Ursula la viola de gamba. Elles, a més de tenir unes precioses veus, han cercat músiques feministes del XVI, XVII i XVIII i n'han trobades moltes, obres de compositores italianes i franceses, sovint desconegudes. D'aquesta recerca i investigació va sorgir l'idea del concert.

B.- Hi ha alguna altra afinitat artística entre vosaltres, a més de les ja esmentades?

RG.- Ens agraden tots els artistes i tot l'art que viu el moment en què els artistes el representen. Jo crec que l'art, si és art, sempre és alternatiu.

A Gabriel Celaya, que maleï la poesia entesa com un luxe cultural, li agradaria firmar aquesta frase.

L'ABATIMENT DEL GEGANT

El passat dia 10 de novembre la tramontanada enderrocà per a sempre l'alzina grossa de s'Auma Vell. No hi dubtes que es tractava del gegant més antanyàs de la contrada. D'aquesta guissa tan deplorable, perdérem el tercer monolit camperol en importància de la centúria, juntament amb el pi de sos Sanxos i el plataner de Bellpuig.

Era coneguda amb el sonor nom de l'alzina grossa i estava ubicada a l'alzinar gran a la vora de la Clova d'es Crestalls. Aquest exemplar gegantí canejava els 380 anys d'existència (*). Els estudis científics del bidleg Pedro Sureda Amorós, així ho demostren.

En Sureda, mitjançant el laboratori de la UIB, n'ha fetes les anàlisis que el cas comporta.

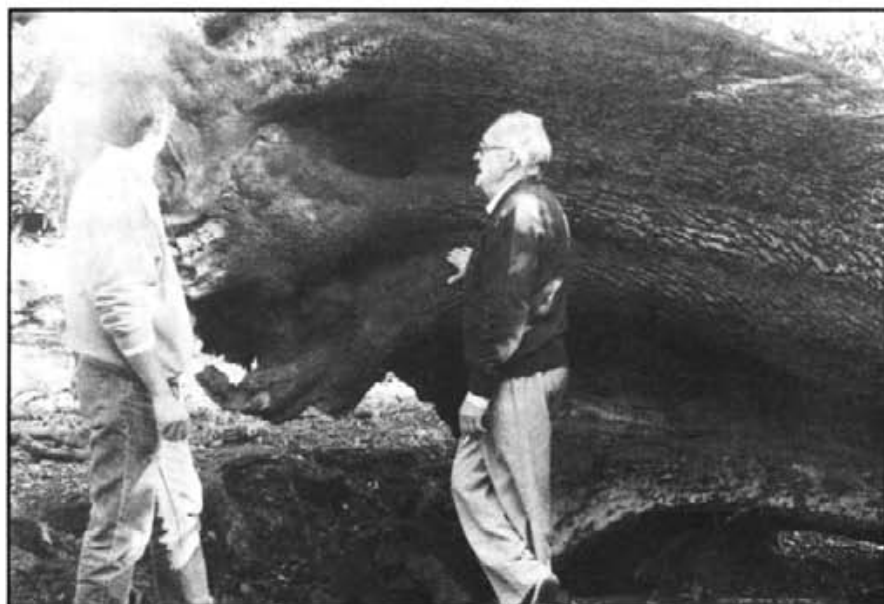
El resultat és força convincent. Alçada: 21 metres; fona ramera: 28 m; diàmetre: 1,29 m; cimbal A: 1,50x0,48 m; cimbal B: 2,35x0,75 m; cimbal C: 2,00x0,64 m; cimbal D: 2,30x0,75 m. Perlam de perímetre i diàmetre. Alçada del forcat: 4,50 metres; diàmetre del forcat: 1,29 m; diàmetre del rabassot: 4,05 m; gruixa de l'escorça: 3,5 cm; densitat de la fusta: 1,07 gr./cm³; densitat de l'escorça: 0,47 gr./cm³.

La fórmula de cubicatge és $V = \pi r^2 H$. Km, coeficient de forma perquè l'alzina no és cilíndrica.

Volum total: 14,26 m³. Volum fusta: 12,94 m³. Volum escorça: 1,23 m³. Biomassa escorça: 620.400 grams; biomassa fusta: 13.845.800 gr.

Així tenim que el seu pes definitiu és de 14.466 kilos tenint solament en compte la soca i els cimals.

L'alzina morí igual que una

Vegeu les proporcions de l'alzina abatuda

persona ho faria davant l'irremediabile, conferint tothom amb una gemegadissa esgarriadora. Un cop abatuda pels elements, un silenci sepulcral envoltà l'indret i centenars de tords han quedat sense el natural recés que durant centúries els havia rebut amb els braços oberts. Ara, l'alzinar roman orfe del mica de sort, perquè a l'any 1.930, uns carboners la barriscaren per 300 quintars per convertir-la en carbonada. Avui és convertirà en soles de taula i bigams de taulonades.

Actualment, d'alzines voluminoses així mateix en queda qualcuna com la d'en Bossa a Son Antic, la d'Aubarca, la de ca'n Francesc Monjo a Son Puça, la de S'Hort d'en Salat, un parell a Bellpuig, dues als Pujols, les dues de Sa Granja, altres dues a s'Auma

i bona nit si et colgues.

Alzines conegudíssimes eren la de sa Costa d'en Grua, la del Molí d'Alt, la de Ses Païsses, la de l'alzinar Guiot, la de s'Estelrica, etc.

Acabem dient que el segle XX ha vist la desaparició de tres arbres descomunalis: el plataner de l'Hortet des Virgo d'es Verger de Bellpuig (arrabassat el 21.12.1921, de 280 duros), el pi de Sos Sanxos, caigut a l'any 1.942 i l'alzina grossa de s'Auma de la qual hem parlat.

(*) Pendent de verificar-la amb exactitud, ja vegada que un bocí de l'alzina anirà a Barcelona perquè un equip dendrocronològic en tregui les definitives conclusions.

millor
Telex 69565 VGOR E GAT 820

C/ Alf. Binacón, 17 ☎ 985513/32 CALA MILLOR
 C/ Avetera C/ la Agulla, 19 ☎ 564017 CALA RATJADA

ESPECIAL FIN DE AÑO

AUSTRIA (Innsbruck, Salzburgo, Viena)

Del 30 Dic. al 06 Ene. 79.500.- pts.

FLORENCIA. Del 28 Dic. al 01 Ene. 53.500.- pts.

YUGOSLAVIA. Del 30 Dic. al 06 Ene. 79.900.- pts.

VENECIA. Del 28 Dic. al 01 Ene. 53.800.- pts.

LOS ALPES. Del 30 Dic. al 05 Ene. 64.800.- pts.

ITALIA (Roma, Florencia, Venecia)

Del 30 Dic. al 06 Ene. 73.500.- pts.

PARIS. Del 30 Dic. al 05 Ene. 58.900.- pts.

PARIS Y SELVA NEGRA.

Del 30 Dic. al 05 Ene. 59.900.- pts.

VALLE DE ARAN. Del 29 Dic. al 02 Ene. ... 38.500.- pts.

LA ALSACIA. Del 27 Dic. al 03 Ene. 69.800.- pts.

IAVIDAD:

Londres. Del 20/12 a 3/1, o 27/12 a 2/1 18.500 Pts.

Manchester. Del 20/12 a 3/1 21.000 Pts.

VIATGI MILLOR AMB VIATGES MILLOR!

Acabada una fase de restauració 160 anys per deixar Ses Païsses en condicions

Segons Guillem Rosselló Bordoy, director del Museu de Mallorca i responsable de les obres, si les feines en el poblat talaïòtic segueixen al ritme actual seran precisos 160 anys perquè Ses Païsses quedi restaurat i consolidat de forma definitiva. La segona fase dels treballs de neteja, restauració i consolidació de Ses Païsses s'han acabades fa poc. Per a neteja i aclarit de vegetació s'han invertit 800.000 pesetas, altre tant en tancar el perímetre del poblat amb una tanca metàl·lica i aproximadament un milió per restaurar, resituar i consolidar els blocs de pedra caiguts, columnes i la porta oest. La Conselleria de Cultura ha subvencionat íntegrament aquestes inversions.

A més dels papers, envasos, i plàstics que sovint "oblida" qualche visitant poc educat, allò que més exaspera Bordoy són les destrosses que fan les motos, "fins i tot han arribat a fer trial per damunt de la murada", afirma al temps que fa senyes a una joveneta indicant-li que el vespino s'ha de quedar aparcant en la entrada de la finca.

Però les salvatjades que es fan amb les motos no són l'únic problema per a la conservació de Ses Païsses. Les centenàries alzines que el poblen constitueixen un dels seus majors encants i, alhora, el principal element destructor. Les arrels dels arbres s'introdueixen entre les pedres i amb el pas del temps mouen i tomen els grans blocs. Per evitar-ho s'han de protegir els fonaments i bases de les construccions i podar les arrels més perjudicials, alzina a alzina, paret a paret... total 160 anys.

Una caseta de fora vila adossada a la murada per la seva part externa cega actualment la porta oest. A mesura que avanci la restauració d'aquesta porta en quedarà més patent la necessitat d'eliminar aquesta construcció afegida perquè la porta recobri la seva funció. Joan Sureda, regidor portaveu del PP, manifestà en una visita al poblat el seu interès per aquesta possibilitat, com també per aconseguir una franja de terreny que envolti la murada i permeti fer un passeig voltant el poblat i veure la murada des de l'interior i des de l'exterior.

A més curt plaç tant Bordoy com el batle Miquel Pastor i Joan Sureda coincideixen en la necessitat d'augmentar la vigilància en el recinte, contractar un guardià i cobrar una entrada per poder accedir al poblat. D'aquesta forma amb l'import de les

entrades i una certa aportació municipal es podria pagar la neteja i vigilància. Aquesta podria ser una solució parcial a la negativa de la Comunitat Autònoma a assumir l'atenció dels talaïots més importants. El gabinet didàctic del Museu de Mallorca té previst editar pròximament una guia de Ses Païsses, que serà publicada per l'Institut d'Estudis Balearics, dins la col·lecció Monuments de les Illes Balears.

NADAL I ELS ARBRES

Arriba Nadal, i amb ell tot el seu simbolisme. Llums pels carrers, betlems, regals, bolles de colors, papanoels, reis, ... I com no: el famós arbre de Nadal.

Per aquestes dates ja són molts els que tenen dins el cap la idea d'anar al bosc a cercar un arbret ben bonic, per tal de decorar-lo i col·locar-lo a casa, a un lloc que es vegi bé, recordant-nos així que ens trobam altra vegada al Nadal, la festa de la vida.

Cada any milers d'arbres són tallats, del tot o en part, per celebrar aquesta festa. La feina natural de bastants d'any (una sivina en pot necessitar més de 10 per arribar a tenir 3 o 4 centímetres de diàmetre) s'utilitzarà per adornar la casa durant dues setmanes com a molt, i acabarà finalment al contenidor del fons, o als foguerons de Sant Antoni.

Aquest costum no és propi d'un poble que es diu civilitzat, i que adopta dia a dia posicions ideològiques més en consonància amb la conservació del patrimoni

natural. No es pot entendre per una banda la participació en les repoblacions forestals i el rebuig als incendis, i per altra la destrucció d'arbres joves o les seves branques (generalment les guies) que té lloc any rera any.

No són els arbres els únics que pateixen amb aquesta celebració. També una sèrie de petits vegetals (cirerer de betlem i molsa, principalment) s'arrebassen per adornar les nostres cases, contribuint així a empitjorar la ja precària situació dels nostres reduïts alzinars.

Alternatives sempre n'hi ha pel qui en vulgui. La més directa és, evidentment, no posar arbre de nadal. Però aquest costum es troba bastant arrelat a les nostres terres, malgrat no esser autòcton (l'arbre i el papanoel formen part de la tradició dels pobles nòrdics), pel que pot resultar difícil renunciar a aquest símbol.

L'alternativa més creativa és, evidentment, fer un arbre a gust de les preferències de cada un. Amb un llistó de fusta, fil de ferro, paper, cintes de colors i el que la imaginació suggereixi, podem construir un arbre que, si bé mai arribarà a esser un duplicat del natural, sempre ten-

drem la satisfacció d'haver-lo fet nosaltres.

Una de les alternatives més atractives és aprofitar un dels nostres cossiols (el més adient per esser decorat) i adornar-lo durant les festes. Així es pot aprofitar cada any (sobretot si és un arbret).

Pels que no es vulguin trencar el cap, sempre hi ha l'opció de comprar un arbre de plàstic. Per un preu mòdic podem tenir un símil d'arbre natural que podrem utilitzar gairebé eternament si el tractam amb un poc de cura.

Totes les alternatives són acceptables si no impliquen la destrucció en tot o en part d'un arbre.

Resulta incongruent celebrar aquesta festa, símbol de l'arribada de la vida, sembrant la mort als nostres pinars, alzinars i sivinars. En les nostres mans tenim, idò, la possibilitat de celebrar un Nadal manco destructiu, un Nadal que ho sigui també pels nostres boscos.

Toni Muñoz. GOB-Artà

ELS COSTUMS DE NADAL

Generalitzant un poc podríem dir que les festes de Nadal solen caure bé a tothom. Hi ha qui les ansia per a reposar les forces esgotades durant l'estiu, altres se senten atrets per l'especial ambient que les envolta, l'embruixadora nit de Nadal, les matines, la litúrgia nadalenca, la iconografia, -sobretot els betlems i les nades- la típica menjua, treure la grossa. Als petits els encanta la cavalcata dels Reis i els regals amb què els solen obsequiar.

Els majors enyoram amb nostàlgia alguns dels trets tradicionals que de mica en mica han desaparegut víctimes dels temps moderns, del que en diuen marketing, l'economia de mercat i altres herbes. Hem de reconèixer que algunes innovacions han col·laborat a revitalitzar-la. La festa nasqué pagana, es convertí en judeo-cristiana i sembla dur camí d'esdevenir agnòstica. Al principi els cristians donaven més importància a la festa dels Reis Mags però al llarg del segle IV convertiren la Nativitat en la festa cabdal. En certa manera la potenciaren per fer front a les que havien introduït els pagans per aquelles saons. El nostre Rei Pere el Cerimoniós per enaltir-la feu capgirar

el calendari ordenant que l'any començàs per a Nadal enlloc de per a Cap d'Any.

Els negres de Nord Amèrica tenen un doble motiu per santificar l'Epifania perquè el Nadal del 1863, el president Lincol proclamava la seva alliberació, per aquest motiu acostumen cantar en lloc de nades, els blues i els cants espirituals inspirats en el tema de la llibertat.

Una de les aportacions enriquidores va ser la que proporcionaren els vienesos durant el segle VIII felicitant-se uns als altres i donant lloc a què els anglesos mitjan segle passat ho fessen ja mitjançant les targetes postals, alhora que popularitzaven les figures del vell amb barba i la del nadó en connotació amb l'any que s'acabava i el que s'estava començant.

Ja dins aquest segle, el 1919, apareixen a Madrid els primers cartells lluminosos desitjant les bones festes a la gent de la capital. A hores d'ara, al nostre Aeroport de Palma, el bon amic manacorí per més senyes, Antoni Lull, sol aparellar un arbre, atapeït de felicitacions nadalenques, en nombre exorbitant; en moltes de les llengües que es parlen arreu del món. Crida l'atenció la

gran varietat dels procediments emprats per les distintes ètnies, religions o cultures per a desitjar-se les bones festes, atípiques per a nosaltres.

Potser un altre dels costums que tira tira es va canviant és el del sopar del dia 24 avui encara prou vigent. El nivell benestant de vida ha duit que els joves prefereixin sortir, a quedar en casa, per torrar neules en l'escalfa-panxes, tastar els torrons, menjar pa de figa, nous i metlles per després assistir amb família a les Matines i retornar a prendre el xocolatet. Sens dubte això també ha patit les concebudes innovacions i de seguir per aquest camí, influïts pel gran nombre d'estrangers que arrelen per la nostra vila no vos extranyeu si qualche dia no llunyà, el "nougat" típic dels francesos, el "panelotte" italià o el "Christmas pudding" dels anglesos acaben per formar part del nostres típics menjars de Nadal. Déu ho fassi si convé, nosaltres, els de més edat seguirem per ara amb els torrons que ni a sa madona de sa Torre feien mal.

"Ara vé Nadal;
menjarem torrons,
i amb una guitarra
cantarem cançons".

Nicolau Casellas

Tothom reconeix fàcilment aquest petit arbust quan passeja pels llocs ombrívols de l'alzinar, sobretot a finals de la tardor, quan s'adorna amb el seu fruit d'un vermell lluent.

Es una planta que pertany a la família de les liliàcies, i més concretament a la subfamília de les "Asparagadaceae", que vol dir que és parenta de les

EL CIRERER DE BETLEM (Ruscus aculeatus)

esparregueres, que no tenen fulla. I és que si ens fixam bé, veurem com la flor i el fruit surten d'enmig d'una falsa fulla, oval i punxaguda; en realitat el que ens pareixen fulles són una espècie de branques modificades i que s'anomenen cladodis.

La seva flor surt entre febrer i abril. Uns mesos més tard sortirà la baia, verda en un principi i vermella i globulosa al final de l'any.

És la bellesa de la baia del cirerer la que desgraciadament el converteix en part de l'ornamentació dels nostres Betlems.

A Nadal, quan festejam el naixement de la vida, no podem anar sembrant la mort als nostros boscos, que en aquests propers dies viuran amenaçats: es tallaran arbres que acabaran dins els fems, s'arrabassarà l'herba roquera, i es recollirà massivament, entre altres plantes, el Cirerer de Betlem o Brusc, tan característic dels nostres alzinars.

Hi ha multituds d'idees per adornar la nostra llar sense acabar amb el nostre entorn; perquè Nadal ha d'esser per a tots. També per a la Natura.

Cati Artigues. GOB-Artà

UN ESQUIT D'ENYORANÇA

Diuen que els Genovarts no tenen res de covards i que els Ginards responen com a cards. Això vol dir que no s'emporuguen davant ningú i que en volen amb qui alena. Sortadament, el nostre poble té Genovarts i Ginards per exportar.

L'altra diassa vaig parlar amb un ciutadà de la molt noble i pastanaguera ciutat de Palma. Entre altres coses, em digué que ell no comprenia, de cap de les maneres, com pestes a Artà toteren Ginards i Genovarts i no hi hagués Genovards.

Amb un llenguatge totalment artanenc (vaig tenir certes dificultats d'entendre'l), li vaig dir que els cognoms com Genovart (amb d o amb t final) s'han d'entendre de manera hermenèutica. Per feminismes inexistents, en tenim prou amb el topònim de les "Terres Genovardes".

Embardissats dins la conversa, em vingué a la mollera la família Genovart de la Plaça de sa Carn. Tal volta la inèrcia de l'enyorança en tengués la culpa, ja que, servidor, va nèixer a tres passes mal comptades de l'indret, motiu pel qual la nostàlgia espolsà el cofret dels meus records de joventut.

Del temps que anà de 1.936 a 1.942, aquella inoblidable plaça era un minúscul univers farcit de joia i ganes de viure. La gent trafegava amb la laboriositat de formigues. Els veïns amb segell de ciutadania pròpia es columbraven a la llegua. Personatges com mestre Colau Titai, l'amo en Joan Pansecola, el tafoner, més amarat d'oli que una sopa escaladada, mestre Biel Fulla, un dels pocs privilegiats propietaris d'una bicicleta de luxe anglesa marca Hércules, l'amo en Tomeu de Pula, en Toni Verger, l'amo en Jaume Marin, l'amo en Pere Canai, l'inclit Biel Rei, mestre Jaume Garamieu, don Paco Ranxer, l'amo en Julià, l'apoderat del marquès, l'amo en Tomeu de na Mamella, mestre en Toni Niu, l'amo en Toni Puig, l'amo en Pere Rai, mestre Andreu Ranxer, els de la Jordana, etc. Mestre Pep Vela s'hi integrà més endavant.

Si a semblant enfilall de plomes de cap d'ala hi afegim la bullícia de les Genovarts, tendrem un tros de poble orgullós de fer poble. També fa el cas anomenar els placers habituals, com eren el carnicers Barceló, en Ros i el padrí d'en Miquel Guixó (amo absolut del terme feudal de Son Durí), els venedors de peix oficials, com eren els matrimonis de l'amo en Miquel Moma i madò Agustina i el de l'amo en Manuel Marin.

A ca les Genovarts el trui no tenia aturall. Quan el piano feia un ténol, llavors qualsevol de les germanes entonava una filera de cançons. El repertori anava des de "Sa tomateguera de l'amo en Ramon", a la deliciosa "Maruxa", o bé el famós "Tico, tico", encaixat dins un frenètic ritme de samba.

D'aquella casa estimada, en guard uns records entranyables, perquè en Sarasate, E.P.D., sovint hi tocava el violí acompanyat al piano per la major de la barquera familiar, na Catalina. L'auditori quasi sempre era el mateix: la madona Angela i les filles Maria i Angela, així com un esplet de brodadores, mentre en Joan feia carrera a la península i en Jeroni llimava arestes de pecat a la Porciúncula.

Els Genovards són gent que riu inclús quan els oratges bufen ploradors. Vegeu la novellada que l'entrellaçament canònic i carnal d'Antoni Genovard Esteve i Angela Ginard Amorós en bona hora integrà a la cort suprema de la nissaga artanenca. L'arreplic dels germans tengué lloc a València el 27 d'agost de 1989 en motiu de les noces d'or del matrimoni d'en Joan i na Maria Teresa Mulet. D'esquerra a dreta: n'Angela, fincada a Barcelona però amb l'enclavor arbral a Artà. Na Caterina, arrelada a Reus i que porta sobre son cor l'escapulari artanenc. En Joan, fent vida a València engolit pel foc ardent de la música culta i la musicalitat enigmàtica de sa plaça de sa carn. En Jeroni, mexicà adoptiu, amb les caixeres a punt de rebentar del somriure. I finalment, na Maria, una espernetegadíssima vigia dels esdeveniments culturals de la nostra vila.

El dia venturós de la meua primera comunió, maig del 37, mu mare volgué immortalitzar-me a ca'n Genovart i que la Rolleiflex de don Klaus Liesegang fes de notari del succés. El resultat subsegüent fou una fotografia vestit de marineret, una inoportuna mosca cercant residus de casca per sobre el nuu central de la mà dreta, la reglamentària llepada de bou, just allà on comencen els cabells i el seny acaba i una descomunal kèntia i dos cossiols d'apidistre al fons.

Pere Ginard.

Dels cavalls del camp, als cavalls mecànics

Els anys seixanta foren els de la febre del sis-cents. El Renault 4-4 anava cedint en les preferències dels pocs usuaris d'aleshores perquè la marca francesa ja havia posat en circulació el magnífic i funcional 4-L, que avui encara es fabrica i per molts d'anys.

A rel d'una discussió bastant orejada, per cert, sobre el fet que en aquelles dates gran part dels conradors s'havien passat a la construcció i ja no quedaven bísties per feinejar al camp. Bellpuig té la finesa de posar pau i ser àrbitre imparcial de l'esmentada trifulga. Així xaparem els anys 60 pel mig per centrar-nos en la qüestió.

Dia 19 de febrer de 1966 l'Ajuntament presidit per l'amo en Miquel Artigues Gili, de So n'Asopa, complimentà una petició del tinent coronel delegat de la "Cría Caballar de las Baleares" adjuntant-li un estudi estadístic corresponent al bestiar de cabestre. Vet ací els números:

Animals d'orella petita:

Cavalls, 86.

Egües, 109.

Nadissos, 8.

Total: 214.

Bords:

Muls, 87.

Mules, 81.

Mulats mascles, 49.

Mulats femelles, 46.

Total: 263.

Bestiar ascenc:

Ases, 24.

Someres, 31.

Rucs, 3.

Ruques, 3.

Total: 62.

Total general: 539 bísties.

Encara podem afegir que els paradistes oficialment designats per l'estat varen ser l'amo en Josep Cladera Serra, de Carrossa; l'amo en Sebastià Carrió Feragut, Valent dels Olors; l'amo n'Andreu Galmés Prohens, de Sauma i Albarca; l'amo en Joan Matamalas Fons, de Son Forté; i l'amo en Joan Tous Tous, de Son Sureda.

Tosquet

ECOS

Moviment natural del més de novembre.

NAIXEMENTS

Dia 30.10.90. Román Gómez López, fill de Raimundo i Soledad.

Dia 31.10.90. Catalina Girart Pons, de Juan i Maria.

Dia 09.11.90. Helge Friedrich Renzelmann, de Heinz i Karin.

Dia 16.11.90. Alejandro Cobos Mayol, d'Alfonso i Remedios.

MATRIMONIS

Dia 03.11.90. Miquel Rosselló Picó amb Angela María Ferrer.

Dia 10.11.90. Francisco J. Cantalops Campos amb Maria B. Bauzá Luque.

Dia 10.11.90. Francisco Viejo Sánchez amb Antonia Espinosa Pastor.

Dia 10.11.90. Baltasar Bonnín Mayó amb María Isabel Gelabert Genovart.

Dia 17.11.90. Sebastián Mascaró Rufo amb Paula Ginard Gelabert.

DEFUNCIONS

Dia 10.11.90. Emilia Anta Estela. 44 anys. Plaça Progrés, 2. a) Blaia.

Dia 18.11.90. Magdalena Ginard Ferriol. 63 anys. C/Santa Margalida, 24. a) Sos Fules.

Dia 18.11.90. Francisca Massanet Guiscafne. 97 anys. C/ Penya Roja, 11. a) Sola.

Dia 24.11.90. Margarita Garau Garau. 93 anys. C/ Era Vella, 26. a) Rosa

CASA BOTELLA DISTRIBUIDOR OFICIAL:

3.000 pts. al mes + IVA
CANAL PLUS

Tel. 83 62 54

ALQUILER DE PELICULAS

TELYCO

FAX Y TELEFONOS

ELECTRODOMESTICOS

Ben tapat i a la destapada

El 13 de març de 1936 en Gabriel Garau Casellas, Boira, entrà de batle a l'Ajuntament d'Artà succeint en el càrrec a mestre Pere Gil Sureda. Durant la segona república Artà tengué quatre batles: Nicolau Pons Sancho, Xina; Joan Oleo Sureda; Bartomeu Sancho Moll, Garreta; i Pere Gil Sureda.

A l'enderrocament de la república, el front popular, que, com tots sabeu, era una aliança política dels partits esquerrans, tenia com a objecte combatre el feixisme. A les hores el castellà era l'únic idioma de l'estat i la nostra llengua estava vedada per a qualsevol classe de correspondència, tant particular com

oficial. Per això trobam que és d'interès general donar a conèixer una de les nombroses cartes que l'amo en Joan Alzamora, el carter vell, i en Pep Bisbal s'escriuen en cristià en aquell temps. A nosaltres, el que ens ve més de nou és que el sobre estigui escrit en català artanenc. També és remarcable el fet que en Bisbal no posàs l'adreça completa de Correus de Borriana, sinó "Carter" que, pel que veim, sobrava per fer arribar la carta a mans de l'amo en Joan Leu.

Igualment els dos segells, de 15 cèntims cada un, són característics de l'època republicana i s'hi representa

l'efigie de l'escriptora i penalista espanyola del segle passat doña Concepción Arenal.

Els motius de l'exili de l'amo en Joan han tengut poca divulgació popular. Per orejar-los a l'opinió pública es necessita coratge i el permís sine quae non d'en Joan Leu, el seu fill. Amb tot i això qualche dia tendrem oportunitat de descabdellar el cabdell social de les desventures que l'amo en Joan Alzamora Juan patí a causa dels seus idealismes polítics, que no foren millors ni pitjors que els altres dels seus contemporanis, ja que l'únic pecat que va cometre va ser seguir el curs de les pròpies conviccions.

Anta 16-6-36

Amic Joan: Ahí es carti va rebre carta en que va thi deia que convenia demanar Murcia ja que estant totes ses plases cubertes es tralat havia d'esse per peticio. Amic ha fet s'instanci y m'eua urega to higuí perquè tu demanis Artà. Feu tot d'una.

Res més de nou

Don bon amic

J. Bisbal

MEDICA ARTA

Avgda. Costa i Llobera, 3 (al costat d'Optica Artà)
CENTRE DE RECONeixEMENT PER A CARNETS DE CONDUIR I PERMIS D'ARMES
Horari: Dimarts i Dijous, de 17 a 20 hrs. Dissabtes, de 10 a 13 hrs.

Dr. BARTOMEU BARCELO. Medicina General

(ASISA, IMECO, SANITAS,...)
Horari: Cada dia, llevat de dissabtes i festius, de 18 a 20 hrs.

ara fa
25
anys

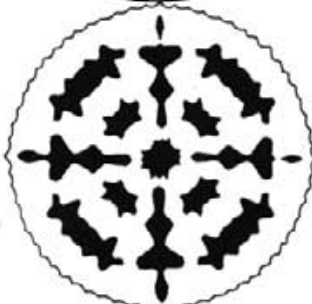
BELLPUIG, 8 de desembre de 1990, nº 72

* En SILUETA DEL MES llegim que "...la primera ola de frio del invierno que se avecina irrumpió de forma inesperada en la cuarta semana del mes..."

* En VOCES AUTORIZADAS entrevistem a Rafael Amorós Artigues "cinto" "...administrador de "Bellpuig"... "..."Gracias, principalmente a él, a su tenacidad, fe, dinamismo, consiguió superar una crisis tan acentuada y profunda, que hizo peligrar la continuidad del simpático portavoz informativo artanense..." Més a vall, li demanen "...¿Qué le sobra a BELLPUIG?. - Tal vez algo de mallorquín, teniendo en cuenta que, gran número de lectores no dominan nuestra lengua..." ¿Qué le falta? _ ...algo de amenidad. Noto a faltar la copla humorística de David, una mayor asiduidad en los interviews, algún que otro concurso..."

* De LA COLONIA DE SAN PEDRO en treim la notícia que fa referència a la seva electrificació "... ya se ha empezado la colocación de los primeros postes de Manacor hacia la Colonia. Esperamos que este próximo invierno sea el último en que reine la obscuridad..."

* Del NOTICARIO LOCAL posarem només els titulars. Es parla de la colocació d'un nou transformador. També que han fallat els pronòstics de la caça de tords i també es dedica molt d'espai a posar totes les pel·lícules que s'han projectat durant le passat mes de novembre.

BON NADAL I BONES FESTES !

*Que la pau i l'alegria
omplin els vostres cors i
que l'any 1991 ens dugui
la prosperitat i el
benestar que mereix la
nostra Comunitat
Autònoma.*

MOLTS D'ANYS !

GOVERN BALEAR

Pluviòmetre

Mes de novembre
Area urbana

Acumulats,
Des del 01.01.90: 814'0
Des del 01.08.90: 550'3

Dia 1 2'5 litres

3 13'8
4 8
8 50
10 84
24 4'5
29 24

Total 186'8

BACULADA A TONI BUTLER

Toni, te trob tan jutger
com ses plomes d'un mussol
caces tords pes juliol
i cigales pes gener.
Tu de cançons no en saps fer
no ser si les fas tot sol.

FENT CAMI CAP A XAUXA

Amb aquest encapçalament ja han sortit dues entrevistes fetes al grup de Catequesi d'Adults i al grup de Celebració. La que es presenta a continuació l'hem feta als grups de Revisió de Vida, perquè ens expliquin el que fan, per què ho fan, quins són els seus objectius, les seves finalitats...

Entrevistador: Per començar i com a presentació ens podríeu explicar què feis i quina és la dinàmica d'aquests grups de Revisió de Vida?

Resposta: Hi ha dos grups de Revisió de Vida d'Adults, integrats per matrimonis i fadrins, que ens reunim cada quinze dies.

La dinàmica consisteix a comentar fets de la vida quotidiana, se'n tria un, el que més ens interessa, el revisam i el jutjam; en treim les causes, les conseqüències i el comparem amb l'Evangeli, intentant descobrir el que diu Jesús sobre això. Finalment cercam i descobrim noves actituds que ens ajudin a actuar d'una manera millor, guiats per la llum de l'Evangeli.

E.: Quins motius vau tenir per formar aquests grups i reunir-vos? Quins temes tractau en aquestes reunions?

R.: Hem de partir de la base que un totsol no pot fer res. És en el grup on trobam un clima d'amistat, comprensió i unió.

Primerament varem fer un cursat d'iniciació i a rel d'això ens animàrem a fer aquestes trobades quinzenals.

L'altre grup va sortir d'un curs de catequesi d'adults, que ens va ajudar molt i sentírem la necessitat com a cristians de confrontar la nostra vida de cada dia amb el camí de Jesús.

Els temes que tractam en aquesta reunió són els fets i problemes que ens trobam diàriament (dificultats d'adaptació a la feina, problemes familiars, d'amics, etc.)

E.: Tot això vos ajuda? Vos serveix per alguna cosa?

R.: Ens ajuda a viure millor i a anar endavant i de qualque manera a ésser més feliços, ja que les respostes que trobam entre tots són més vàlides i encoratjadores.

Pensam que aquesta societat actual és esclavitzadora dels individus aïllats, per això feim aquestes trobades que ens ajuden a aclarir-nos i a veure la realitat

E.: Estan oberts aquests grups de revisió de vida a l'altra gent de la Comunitat? Per què no hi ha més gent d'aquesta Comunitat que hi participi? Feis qualque cosa per donar a conèixer la vostra tasca?

R.: Estam oberts a tothom, els qui vulguin poden participar-hi. Pensam que la gent no es vol comprometre, pot ser que no ho coneguin i per això no ho valoren.

En realitat per donar-ho a conèixer no en feim cap crida, però és molt encertat que a través d'aquestes entrevistes doneu a conèixer aquestes tasques que es fan dins la Comunitat d'Artà.

E.: Trobau que ha canviat l'Església des de la vostra joventut fins ara?

R.: Ha canviat molt. L'Església d'avui és molt més oberta, està molt més acostada al poble; abans l'Església era l'edifici i els capellans, avui és la Comunitat de creients i la feim entre tots.

E.: Què opinau de la Comunitat Jove i d'aquestes Misses de Comunitat que es fan cada quinze dies a la Parròquia?

R.: Els joves ens han donat una lliçó, la Comuna ha estat un alicient per als majors. Les Misses de Comunitat són molt viscudes, enriquidores i participatives. El fet que un grup amb els capellans preparin la celebració fa que sigui molt més viva i més sentida.

E.: Com veis aquella gent que només es limita a anar als actes religiosos, a "cumplir"? Què els diríeu?

R.: Nosaltres respectam l'actuació d'aquesta gent i no som qui per jutjar-los, però opinam que no responen a l'exigència de l'Església d'avui.

E.: Ens podeu explicar qualque experiència relacionada amb aquestes xerrades de Revisió de Vida?

R.: A nivell general ens ajuda a valorar l'amistat, ens ha fet viure les petites coses de la vida d'una altra forma. Com a anècdota cal dir que no fa falta avisar a ningú per assistir a les reunions.

E.: Per acabar, quina és la finalitat d'aquestes reunions?

R.: La finalitat és actuar dins l'ambient en què et mous, donar missatge i testimoni d'uns models cristians.

Donam les gràcies a aquests grups per la seva ajuda i col·laboració i els volem animar a seguir endavant en aquests currolles.

El Menú de Nadal

S'acosten uns dies entranyables. Algunes indicacions per a fer un bon nadal no hi seran de més.

El que mai hauria de mancar al nostre Nadal és una bona dosi d'admiració. Només el qui sàpiga fer silenci i escoltar els passos de Déu dins el nostre món, només el qui accepti que l'imprevist pot arribar i rompre la rutina i el tancament del nostre món, farà un bon nadal. Només el qui sàpiga esglaiar-se davant el fet de la nostra vida humana podrà entendre què vol dir nadal. Déu s'ha posat a fer camí en el nostre món i només els qui es sàpiguen sorprendre davant l'imprevist podran destriar la seva presència. Sense la possibilitat que Déu vengui a visitar-nos, el nostre món patiria de claustrofòbia!

Una altra cosa que no hi hauria de mancar en el nostre Nadal és el sentit de la mesura. Fer festa i que es noti que no és un dia com els altres, ja em pareix bé. Però hem d'anar vius i no caure en un nadal únicament consumista i panxacontent. El nadal és acollir Jesús, el pobre que neix com a salvació per al nostre món. Només si sabem fer festa i guardar-nos d'uns excessos que no fan més que augmentar el nostre desencís i són una vergonya per a gran part de la humanitat que viu en condicions desavantajoses respecte a nosaltres, farem de veritat un nadal del qual en poguem estar contents.

Un tercer element que no hauria de mancar en la nostra taula de nadal és la dimensió comunitària. Hem de vetllar per unes festes en què tenim cura d'una relació humana de més qualitat: escoltar, parlar amb els altres, posar esment que al nostre entorn a ningú li manqui una celebració on es senti convidat i on tots podem tastar el que Jesús ens aporta. En el marc familiar, en el marc de la comunitat cristiana, en el marc de la convivència de tot el poble hem de celebrar el nadal com un moment en què assaborim el que volem i el que tots junts preparam: un poble, una comunitat on hi cabem tots.

Val la pena cercar les receptes que ens ajudaran a fer un bon nadal.

Francesc Munar

NOTICIES BREUS.

Església Diocesana. El dia de l'Església Diocesana -el passat 18 de novembre- l'aportació econòmica va pujar a 130.000 pts. a Artà (Parròquia i Convent), i 34.004 pts. a la Colònia.

Exercicis espirituals. Un grup del tercer curs del catecumenat juvenil (Comuna) ha fet els exercicis espirituals a Santa Llúcia de Mancor els passats 7, 8 i 9 de desembre.

Ràdio. Els dissabtes a les 13'30 podeu sintonitzar el programa "Desvetllant quimeres" que realitza el grup de presència de la nostra parròquia, al punt 107'8 FM (Ràdio Artà).

Trobada de comunitat. El passat dissabte 15 de desembre al Centre Social hi va haver una trobada oberta a tothom per preparar el Nadal.

Campanya de Nadal. "Amb el teu donatiu ajudem a refer vides". Aquest és el lema de la campanya que Càritas llança per les festes de Nadal. Feis arribar el vostre donatiu o la vostra col·laboració amb espècies a Maria Tous (Costa i Llobera, 51); Magdalena Ginard (Quatre Cantons, 21); Maria Esteva (Grec, 14); Antònia Flaquer (Major, 7) o Miquel Fuster (Pep Not, 12). També ho podeu portar a la celebració de Matines el dissabte de Nadal. A la Colònia, podeu fer arribar la vostra aportació a ca les germanes de la caritat o a les Matines.

Matines. El dissabte de Nadal la vetlla de Matines serà a les 20'30 a la Colònia de Sant Pere; a les 21'30 al Convent, i a les 22'30 a la Parròquia d'Artà. Tots estam convidats.

*Les parròquies d'Artà i la Colònia
desitgen i demanen
per a tots un
Bon Nadal!*

De La Colònia

Dimissió del delegat de la Creu Roja

Jaume Sansó Llull, fins ara Delegat de Creu Roja de la Mar a la Colònia, presentà la seva dimissió a la Presidenta de l'Assemblea Balear, Maria Planas Roselló, dimissió que li fou acceptada. Els motius que induïren en Jaume Sansó a prendre aquesta decisió foren bàsicament la seva disconformitat amb la política que ha emprat l'Ajuntament respecte a Creu Roja i el fet que el Batle no hagi complert el que un dia prometé. L'edifici de l'Ajuntament situat a la plaça de Sa Bassa d'En Fesol, lloc on estan ubicades les oficines municipals i el dispensari mèdic, en principi estava destinat a la Creu Roja de la Mar, encara que aquesta entitat acceptava compartir el local amb el metge per atendre les consultes dels pacients de la Colònia, cosa que Creu Roja trobava compatible; no obstant a l'hora de la veritat l'Ajuntament destinà el petit edifici a múltiples usos, la qual cosa feu que la Institució de la Creu Roja no admetés aquesta solució. Aleshores cercà un altre local, el que ha tengut fins ara al carrer de Sant Lluç a l'altura de la Plaça de Sant Pere.

Davant el rumor que amb la dimissió del Delegat podia desaparèixer el lloc de Creu Roja de la Mar a la Colònia, el batle d'Artà Miquel Pastor va dirigir una carta a la Presidenta de l'Assemblea Balear en la qual li exposava el desig

Andreu Genovard

que es mantingués l'esmentada Delegació i si fos possible que fins i tot es potenciàs. Maria Planas, per la seva part, contestà al batle dient-li que tendria en compte la seva petició i que alguns representants de Creu Roja anirien a parlar amb ell. Això deixa una porta oberta al diàleg en el qual possiblement es trobarà una solució adequada ja que, segons sembla, hi ha bona voluntat per part de les dues bandes.

La Creu Roja de la Mar fa deu anys que està instal·lada a la Colònia i durant aquest temps han prestat el seu servei 16 soldats. El poble veu amb molts bons ulls el treball que fan aquests joves i lamentaria que per aquestes desavances entre l'Ajuntament i Creu Roja aquesta pogués desaparèixer del nostre poble.

Robatoris

Sis cotxes foren violentats, quatre d'ells amb vidres romputs, la nit del passat divendres dia 7, amb la clara intenció de robar objectes del seu interior. De fet els lladres s'en dugueren, entre altres coses, una màquina de fotografier, dues caçadores, un rellotge-computadora i 10.000 pessetes en efectiu. Darrerament s'han anat fent petits robatoris que han sembrat la por i la indignació entre els coloners acostumats, com estam, a la calma i el respecte a les coses dels altres. Alguns dels propietaris afectats presentaren la corresponent denúncia.

Futbol

Campionat de Primera Regional.
C.D. Artà, 2 - Atc. Rafal, 1

Suada victòria, a pesar del fred ambiental. I sense l'entrenador titular, en viatge de nocces. Després de la victòria a Consell pareixia que seria molt fàcil doblegar un dels equips cuers, però l'equip tornà a mostrar les mateixes dificultats per desenvolupar una joc amb iniciativa d'atac. Sense en Grillo la davantera era pràcticament inexistent. A la segona part, amb l'entrada d'en Massanet, tornà a funcionar el tàndem amb en Darder i en dues jugades bellíssimes en Guillem marcà els dos gols. Un encert dels entrenadors accidentals va ser permetre experimentar allò que segurament donaria tan bons resultats: la velocitat. Al final es complicaren les coses, però el marcador ja va ser bo.

L'entrenador, en viatge de nocces, va ser substituït pels de l'equip juvenil. Enhorabona, mster.

Independiente, 2 - C.D. Artà, 1

Diuen els testimonis del partit que es va perdre una gran ocasió de puntuar. La primera part va ser molt fluixa i els dos gols, sobretot el segon, varen ser producte de jugades desgraciades. La segona, però, va canviar totalment: en els primers minuts Xupi marcà de penal el

gol artanenc. Després s'inicià el domini total del joc, però les oportunitats no s'aprofitaren. La sort que l'entrenador havia tengut, de caire particular, els dies anteriors no es va traduir sobre el terreny de joc.

C.D. Artà, 0 - Campos, 2

El líder no va perdonar, tot i que no demostrà res d'excepcional. Per primera vegada l'afició es va sentir perjudicada per una mal arbitratge. Als pocs minuts es va deixar de senyalar una possible falta màxima a favor de l'Artà i, poc després, se'n pità una en contra que va suposar el 0-1. Això va desequilibrar els nostres jugadors i durant tot el partit anaren un poc a la deriva, abusant del joc dur i irregular, acompanyats dels campaners, amb la diferència que aquesta classe de joc afavoria els visitants. Expulsió de Darder i, un cop més, un partit plantejat excessivament a la defensiva: així sempre els costa als escassos davanterers locals arribar amb avantatge a l'àrea dels visitants que adopten de principi una postura defensiva. La gran zona que cedeix l'Artà sempre afavoreix l'adversari.

La classificació no és tan bona com voldria l'afició, esperem que el nou any sigui més favorable a jugadors i tècnics i que els resultats acompanyin. Molts d'any i bones festes.

Maregot al C.D. Avance?

Fa dues jornades que l'equip infantil del C. D. Avance ja no té en Joan Esteva com entrenador. Contra el Porreres (4-0) va ser dirigit provisionalment per Joan Llabata, que entrena els cadets, i contra el Margaritense (4-4) per Guillem Danús, entrenador del C.D. Artà de 1ª regional, que se n'ha fet càrrec pel que resta de temporada. Quins varen ser els motius del canvi? Ho hem demanat a Antoni Vaquer, president del Club.

"No hi ha hagut destitució. Hi havia un desacord de pares amb la feina d'en Joan i la directiva acordà un plaç per veure si es componia. Quin era el desacord? Que de 21 jugadors fixats n'hi havia que no jugaven gairebé mai. Abans que acabàs el plaç en Joan em va presentar la dimissió i la directiva acordà que en Guillem Danús s'encarregàs de l'entrenament de l'equip".

La versió de l'interessat és una mica distinta. Assegura que només li parlaren d'un únic pare descontent i que intentàs posar-hi remei: "I vaig presentar la dimissió perquè estava cansat de rebre pressions d'altres directius, que no del president... Quines pressions? Se'm queixaven que jo no feia canvis, que havia de posar-ne d'altres... de fet em volien imposar l'alineació. Jo, a principi de temporada, vaig exposar els meus plans: aprofitant la cohesió i l'experiència dels que ja havien jugat plegats, volia partir d'un equip base i fer els mínims retocs. Pràcticament tothom hi va estar d'acord. Si ara han canviat no pot ser ni pel joc que fa l'equip ni pels resultats i jo vaig veure que si me n'anava podria ser que la cosa es calmàs".

No acaben aquí els problemes. El dimarts dia 17 en Joan Llabata, entrenador de l'equip de cadets va presentar la seva dimissió a la directiva. Ells ens ho confirmà a la nit: "Ho duia pensat de feia dues o tres setmanes. En el darrer partit vaig sentir comentaris de pares que no m'agradaren i abans que passàs com en el cas d'en Joan Esteva vaig preferir deixar-ho anar. Jo no estic amb aquest classe de comportament de certs pares i no vull discutir per aquestes coses, així que he trobat que era millor deixar-los el camí lliure a veure si ho faran millor ells".

La reunió setmanal de la directiva és a la nit dels dimarts, quan la redacció de Bellpuig ja està tancada, per això no podem oferir la seva versió. Esperam poder ampliar-ho en el proper número.

Esport Escolar

Ja han començat les competicions d'Esport Escolar corresponent al curs 90-91. Dia 1 de desembre a Capdepera i dia 15 a Cala Millor es varen desenvolupar les dues primeres jornades i avui dia 22 s'ha de disputar un cros compartit a Sa Ràpita.

A la primera jornada quatre participants artanencs obtengueren el primer premi en distintes proves de cross. En iniciació femení i sobre 500 metres, va guanyar na Maria Francesca Martí Maria, que estudia al Sant Salvador. Del mateix col·legi és Aina Castaño Cerdà, que va vèncer en la distància de 1.500 metres (infantil femení). Dos alumnes de Na Caragol també assaboriren la victòria. Jaume Ferrer Payeras, sobre 600 metres (iniciació masculí) i Benet Nicolau Ferragut, sobre 2.000 metres (infantil masculí).

La segona jornada disputada dia 15 a Cala Millor també va tenir guanyadors artanencs. Maria Bel Mascaró, del col·legi Sant Salvador, s'imposava a la seva companya Maria Francesca Martí Maria per un sol segon a la prova de 500 metres (iniciació femení). Les quatre classificades següents també eren d'Artà. N'Aina Castaño Cerdà (Sant Salvador) va repetir triomf en infantil femení. Aquest pic sobre 1.800 metres va distanciar la segona classificada, Maria Ramis Esteva (de Na Caragol), amb 43 segons. També va tornar guanyar en Benet Nicolau Ferragut (Na Caragol). En els 2.800 metres de la categoria infantil masculí, es va destacar 23 segons sobre el segon classificat.

A tots ells, enhorabona.

BASKET

Masculí.

25.11.90: SANIMETAL-ARTA	56
SA POBLA	60
02.12.90: MOBLES A. MOLINAR	95
SANIMETAL-ARTA	44
09.12.90: SANIMETAL-ARTA	67
ESCOLAR	68
16.12.90: ESPLAI PORRERES	55
SANIMETAL-ARTA	48

Els resultats parlen per si mateixos, i és que això sembla que va de mal en pitjor.

Contra els poblers es jugà sense motivació i això, contra un rival amb aspiracions, es paga car. En els darrers minuts la reacció local no fructificà i, si la derrota no bastava, es produïren lesions importants com la de Lluís Ferrer.

El diumenge següent, a la pista del MOLINAR, s'hi presentà un equip de circumstàncies (sense pivots i sense entrenador, la qual cosa sol ésser habitual en les sortides). Els artanencs només pogueren aguantar els quinze primers minuts, després vingué el desastre. Al final, cinquanta-un punts de diferència, una pàgina que encara no s'havia escrita en la història del club i que val més oblidar.

El partit contra l'ESCOLAR era una bona oportunitat per recuperar la moral i, sobretot, la confiança en les pròpies possibilitats. Tampoc no pogué ésser. Es jugà amb ganes i sense plànyer esforços. Sempre comandaren als marcadors els locals però, al final, la mala sort en els darrers atacs i l'encert dels gabellins determinaren una derrota, immerescuda, per només un punt.

Resumint, els artanencs no juguen al màxim de les possibilitats, la moral està baixa i l'equip es resent de l'absència de jugadors importants, impedit per lesions. Aquesta situació no deparava unes expectatives gaire bones de cara al desplaçament a Porreres, un rival imbatut a la seva pista.

Contràriament al que s'esperava a punt va estar el SANIMETAL-ARTA d'endur-se'n els dos punts. Es va fer el millor partit fora d'Artà, sempre comandant el marcador (per 10 i 11 punts), dominant en els rebots i encertant en els atacs. A manca de deu minuts, però, la cosa s'igualà molt i, per mala sort visitant o bona dels locals, un triple més que discutible desequilibrà el marcador a favor dels porrerencs. L'àrbitre, que al

Equip de bàsquet EL DORADO-ARTA, líder del seu grup

final perdé els papers i a favorí els locals clarament, determinà un resultat que, pel que havia succeït a la pista, no feia justícia a un Sanimetal que, aquest cop sí, havia fet mèrits per guanyar el partit. En fi, que ja són quatre les derrotes consecutives i s'acaba la primera volta amb un balanç més aviat negatiu: quatre victòries per sis derrotes. A punt de començar la 2ª volta cal esperar una reacció de l'equip si, com en els darrers anys, vol tornar a disputar el play-off d'ascens. Això sí, no val a badar més.

Femení.

Binissalem, 28 - El Dorado, 43
El Dorado, 78 - Sant Josep, 44
Gesa Alcúdia, 71 - El Dorado, 41
El Dorado, 47 - CIDE, 32

El Dorado, amb només una derrota, continua encapçalant la classificació.

Amb sis victòries i tan sols una derrota EL DORADO-ARTA continua al davant de la classificació i es mostra com a un líder de cada vegada més sòlid.

A Binissalem, si bé les locals mostren resistència durant bona part del partit, a la llarga es va demostrar la superioritat artanenca.

Davant les ciutadanes del Sant Josep es va aconseguir la victòria més abultada de la temporada en el partit que fins ara ha estat el millor de l'any. Va ser impressionant l'exhibició de conjunció en el joc de les artanenques.

En el desplaçament a Alcúdia l'equip líder (que s'hi presentava amb la baixa de dues jugadores) no va tenir, en cap moment, opció a la victòria, tot i que el resultat final va ser una mica exagerat.

Després d'una setmana plena d'expectatives per veure quina seria la

reacció de l'equip després de l'estrepitosa derrota de la jornada anterior, les jugadores artanenques, encara amb la baixa de dues jugadores, feren un important esforç que les va permetre obtenir la seva sisena victòria, ara davant les palmesanes del CIDE. Així s'asseguraven el liderat de la competició.

MOLTS D'ANYS

Futbol base

Lliga de juvenils.

C.D. Artà, 1 - Alaró, 0
Llosetense, 4 - C.D. Artà, 2
C.D. Artà, 2 - Colònia, 2
Pt. Pollença, 7 - C.D. Artà, 1

Lliga de cadets.

Cardassar, 0 - Avance, 0
Avance, 1 - Badia C.M., 3
Avance, 1 - Campos, 4

Lliga d'infantils.

Santanyí, 1 - Avance, 5
Avance, 1 - Manacor, 0
Avance, 4 - Porreres, 0
Margaritense, 4 - Avance, 4

El C.D. Avance va en segon lloc de la classificació.

Lliga de benjamins.

Felanitx A, 3 - Avance, 3
Avance, 9 - Santanyí B, 1
Son Servera, 0 - Avance, 4
Avance, 3 - Pto. Cristo, 0

La victòria sobre el Pto. Cristo ha situat el C.D. Avance com a líder en solitari del seu grup.

Hípica

Facem un breu repàs al que ha estat aquest darrer mes. Hem de destacar una sèrie de cavalls: Nostro VX, E.Marisol, Joiell, Lucas i Peleó B. Aquest darrer, dels germans Fuster, reapareixia el diumenge dia 9 després d'un llarg repòs. Conduït per Joan A. Riera, Boveret, de Manacor, va guanyar fàcilment la carrera del Foment. En aquesta mateixa carrera hi participava Neliduccia VX, l'egua de Sa Corbaia, que no es va classificar.

Nostro VX ha tornat als seus aires i per això l'hem de dur entre els destacats del mes. Dins Son Pardo va baixar la barrera dels 1'22: va rodar a 1'21'4.

També hem d'anomenar el cavall de B. Gili, Joiell, guanyador dia 8 a Son Pardo amb 1'24'8.

E.Marisol mereix menció entre els destacats per la contínua presència dins el grup de nacionals d'élite. A les classificatòries de Manacor del Gran Premi Comunitat Autònoma entrà en tercer lloc a la meta, i el dia de la gran carrera, dia 8, no aconseguí premi però es classificà entre els primers.

Lucas ja forma part, definitivament, dels més bons del moment entre els nacionals, inclús de tots els temps. Ho demostra haver fet segon, a 1'20'8, al premi Comunitat Autònoma.

Dissabte dia 15 a Manacor debutava Tornado of France, l'egua d'en Joan Cladera, de Carrossa, conduïda pel manacorí B. Llobet (de la saga dels que foren jockeys de Cartumach, el gran cavall dels germans Pere i Guillem Pascual, de Sa Cova). La gran notícia és que a 1'24'8, sobre 2000 metres, va guanyar fàcilment i amb autoritat. Enhorabona al seu propietari i desitjam que avui dia 22, conduïda pel seu fill Joan Josep, repetesqui èxit.

Dia 16 a Son Pardo hi hagué la presentació dels poltres d'any i mig, generació "S". D'Artà hi havia l'egua S'Horteta (Hildango - C.Unita) de la quadra Na Borrassa, i el cavall Sea Marcus (Espoir de Chapeau - Bon Dos de Maig) preparat per J. Félix González.

Informacions recents ens diuen de l'adquisició, per part de la quadra Sa Corbaia, del cavall Lirico (Bob IV - Tuska Y), un animal que té el seu rècord per sota de 1'22 i que fins ara corria a Menorca. Li desitjam els millors èxits.

El nostre paísà Llorenç Gili, fins ara president de la Federació Balear de Trot, va perdre la moció de censura presentada per l'associació de jockeys i preparadors per un resultat de 34 vots favorables a la moció, 14 en contra i 2 en blanc. La Federació ara es regeix per una Gestora que convocarà eleccions.

Chaud Fontaine II

1500 coloms artanencs comencen la temporada

Una de les moltes tertúlies que es celebren al bar Trial.

El Club Colombòfil Artà, integrat dins la Federació Colombòfila Territorial Balear mitjançant el "Grup Mallorca", va iniciar el passat dia 11 de novembre la temporada 1990-91 amb una amollada d'entrenament des de Manacor. És la primera de les que es faran dins l'illa, fins el 26 de gener, data en què s'amollarà des d'Eivissa. El pla d'entrenaments és el següent:

1. Novembre 11: Manacor
2. 18: Bar Cruce
3. 25: Es Pinaró

4. Desembre 2: Felanitx
5. 16: Algaida
6. 23: Xorriego
7. 30: Moll de Pelaires
8. Gener 6: Cap Blanc
9. 13: Cala Figuera
10. 20: Santa Ponça

Prova d'Es Pinaró: 1r. Gabriel Garau; 2n Joan Gili; 3r Pep Bauçà.

Prova de Felanitx: 1r. Pep Bauçà; 2n Col·legi Públic Na Caragol; 3r Arturo Nicolau.

FULLES DE TARDOR

TEXAS

c/Leonor Servera, 27b - Cala Rajada
SABADOS TARDE ABIERTO
 de 10 a 13 y de 16,30 a 19,30 h.

Som en el mes de la sang. Pareix mentida que per celebrar el naixement del Senyor hi hagi d'haver tantes víctimes innocents. I no em refereixo a la Degollació del dia 28, perquè allò va ser una rialla al costat d'ara en què s'apropa Nadal. Anant del pas que anam, enguany la depuradora millaquera es tenyirà de vermell, això és: que a més del merdusim mesclat de costum, en Jaume Marin haurà de fer hores extres perquè entre els residus de la sella culera i la sanguinisque preciós dels pobres animals sacrificats, la cosa farà caguera. Ja ho val, Pepeta Pereta germana de na Petreta i filla de madó Moreta d'en Moretó de na Carretó veí empadronat a la comunitat cantonal del molí d'en Racó. És que no hi ha dret de dretes ni tort d'esquerres que un animal anomenat homus burrus s'hagi d'engargassar un altre animal conegut per indiotus robustus, i, si no en té prou encara, tenir barra de barramar, sense dents ni ungles, exèrcits i més exèrcits d'aquelles criatures, netes com la neu, a les quals els biòlegs animalers de fava parada, triomfalment les han batejat amb el sublim àlies de porcastellos famellos. Abans que la primera república del senyor Fabra es donàs compte que a Barcelona es parlava sevillà i a Lleida lleidatà, per devers el partit judicial de Ses Pesqueres hi havia un lloc destinat a museu guinaveter, artanencalment famós com a "matadero". Ara, després de la demostració sindical del règim normalitzador de l'Associació de Papes i Mares, es diu escorxador. Vol dir, que allà no maten ningú, sinó que primer l'escorxen a eixanguers i llavors li pregunten per la guia sanitària del manescal. Bon panorama tenen pels morros els indiotus, els pollastres, colomins, porcelles, faisans, tords, mel·leres, mens i cabrits, verros, truges, xots, ovelles, tuisses, segalls, rucs (d'aquests en sobren. Per Artà en tenim superàvit), conills, galls favats i sense fava, gallines ponedores que han perdut el motlo de pondre, granots, corbs, genetets, marts, mostels, moixos de casa i del país, guàtleres, gafarrons, canaris, cadernerres, perdius de camp i reclams (que el dia 25 acabaran, per insecula-secula-seculorum, les ganes de reclamar i reivindicar, amb curritxos, pinyons, clets i cants llisos, les milliores del catastre del gabió que tan primfiladament la cort celestial de la Moncloa-anxoia (perdó cloïssa), ha tingut el desencerts de fixar-los), rates de cloaca a la planxa, dragons, dragonates, que ja no prendran el sol per los forates, oques i annerots, ànecs, cantaires i ànecs muts, els quals si volen cantar el foc i fum ho faran tapats dins una olla a pressió, tudons i tórtors d'hivern, puputs pintats a l'oli a l'estil d'en Barceló, busquerets (adéu, sabates de paper), passa foradins, durbecs,

pinsons, capsigranys, rates pinyades amb el radar desconnectat, anguiles i pollegrals del gorc de n'Argonyana de madó Manyana, caps moro del moro Mussa, titines del pla i la muntanya, verdelols sense preservatiu, cabots amb cassots, oronelles aperduades que no es temeren de la lluna nova d'octubre, xibecs, sebel·lins, enganapastors i enganagovernos, mussols que canten totsols, òlibes de campanar que no podran oir la missa complida del gall perquè saben com les entrecaven per devers les maitines, gorrons teuladers i berberiscos, bous engreixats a la Ben Johnson, falzies, abellarols, abegotats de grava i pols de camada, falcons i esparvers, àguiles peixeteres del mercat del dimarts... Tot aquest carnum anirà a la caldera ben assaonat amb brou de formigues, mosques d'ase i somera, brians de mul somerar, mort fea de mula carretera, pol·len d'abelles maimones, nèctar de taranta, sofregit de grins i escaravats de bolla, espècies de pois i pusses, salsa de paparres i paparrons (per Nadal, fora paparrusca), escaldums de virones, cascarrulles de vaca femetera, macedònia de potes de cavall, ferradures de claus inclosos i entremesos a la vinagreta elaborats amb cuixes de moscart, cervell de mosca i mortadela de formigó roig. A tots els carnívors nadalencs Bon Nadal i, per part nostra, un desig: que no hagin de servir-se del P.A.C. (Prevenió Anticaguets Culeres), perquè els metges també tenen dret a menjar "lo que reccipien".

Dia 30 de novembre a entradeta de fosca, entrarem al Dorado amb en Tià Funtillo. Com de costum en Tià baix xella portava un quiosc ambulat de papers escrits. D'una banda, el Llätzer d'en Morris West ressuscitava d'enmig del "país independent del sol". Ve que després d'haver esclovellat un cafetet, en bona hora entrà el doctor Barceló. Tiram el rall a la pesquera de la llengua. Tant moguérem la garrova que demanàrem al metge si tendria cap pindola antixerratòria. El col·lega d'en Galeno sortí les cel·les i prengué la porta pel portal. A l'instant que en Jeroni Murtó deia "Ave Maria Puríssima concebuda sens màcula de

pecat original". Aquí, en Tià sentí fretura de tocar el dos sense partitura. Així que servidor diu a en Jeroni: "Tua el nan crescut, Jeroni. Quin element està fet en Funtillo. Si Now York en tenia 6 com ell...". "No hi hauria negres, pots estar segur". Viva dell quina espolsada mare meva i de la meva ànima. És que en Jeroni i en Tià són dos bergants de plat ànic i refegim que tenc fam.

Tots els divendres, de les nou a les onze de la nit, Ràdio Artà Municipal, emet (o emetia, ara mateix no ho sabem) un programa que no té pinyol ni comparança amb qualsevol altre del món i la bolla. Es tracta d'una emissió contínua de música disc enllaunada a Vigo amb la benedició urbi e torbe de la confraria de Son Safina i Estallencs, sota el patrocini i assessorament de l'antic equip de la Pirenaica. Si posau el transistor en ona, només sentireu, de tant en tant i de rampillada, una veu molt potent sortida d'una gargamella humana, que nigu no pot esbrinar qui rellamps n'és el seu propietari. Si mos apuravem diríem que prové d'un senyor de més de deu roves de bàscula. Si així fora, la cosa va per bé, sempre que la paraula provengui de la boca que els mortals tenim sota el nas. Perquè, si el locutor, en lloc de dar-li cebes al forat de dalt li pega per fer-ho al revés, o sia amb el forat buidador-excremental, riure-vos-ne de la guerra química del Golf Pèrsic.

El metge don Rafel Blanes Sancho, Patró, en vida solia dir: "Per a Nadal res fa mal i per a Pasco tot és un xasco". Sàvies sentències que hauríem de tenir en compte. Per Nadal no vé a un pa de llesques. Tot lluu sense embatumar. Però el vernís del llustre nadalenc només dura una caponada de gall anglès. Per tant, vius a malgastar la salut i la paga doble, per molt que prediquin els caixoners del caixó televisiu. En tot cas, si vos sobren pallufos, invertiu-los en accions de l'Atlètic de Madrid o en

ENDEVINETA de Pere Xim

Solució a la darrera publicada:
s'esclatasang

Meiam si en seré atès.
¿Quina fruita al món hi ha
que verda és bona de menjar
i madura no val res?

Solució al proper número

INDEX 1989-90 Tom X

PORTADES

El dimoni gros.....	1
Els Darrers dies.....	13
Qui enverina els animals.....	13
Rua-89.....	29
Cala Mata, Pins del tren.....	41
La Canova: Un joc fosc.....	57
Com era la Setmana Santa.....	57
Neteja el teu poble.....	74
Pressupostos-89.....	87
Ferralla a la plaça.....	87
La pluja	
desbarata la festa.....	105
Un raig d'artanencs.....	105
Prevenió abús alcohol.....	117
"Nostro VX", campió.....	117
Visita pastoral del Bisbe.....	133
Festa al convent.....	133
La Colònia en festes.....	145
Vacances del BELLPUIG.....	161
Sa Duaia,	
un paisatge en perill.....	181
Sa Fira-89.....	181
Inundacions	
a la Comarca de Llevant.....	193
Inaugurat	
el parc de bombers.....	209
Pla hidràulic d'Artà.....	221
La depuradora en marxa.....	237
Neix una nova secció.....	249
Nadal-89.....	261
I a desset, Sant Antoni.....	277
Mes de disfresses i	
bullla.....	289
Els darrers dies.....	301
El pla sanitari d'Artà.....	321
Setmana Santa.....	341
Primer de maig a l'er-	
mita.....	361
El turisme, situació	
expectant.....	381
La Fal·lera hípica.....	401
El convent en festes.....	421
Sant Pere 90.....	441
Pressupost Municipal.....	469
Els caps grossos.....	511
Fira setembre.....	543
Nou sistema de guàrdies	
mèdiques.....	583
El PAC, qüestionat.....	603
Diluvi a La Colònia i	
Artà.....	627
Estrangers a Artà.....	651
Capdepera, el poble de	
més prop.....	675
Nadal-90.....	699

Planes: 2, 14, 30, 42, 58, 75,
88, 106, 118, 134, 146, 162,
182, 210, 222, 238,

EDITORIAL

Els adults	
retornen a les aules.....	3
Conservació dels	
monuments arqueològics.....	3
Situació del camp.....	14
Altres anys la Rua.....	31
Entre la vida i la mort.....	31
Cala Mata.....	43
Per un poble net i polític.....	59
Llibertat.....	76
Normalitzar	
l'anormalitat.....	107
Tots a festa.....	163
Doblers públics	
per llumens privats.....	183
La comissió provincial	
d'urbanisme i Sa Duaia.....	183
Lliçons d'una torrentada.....	195
Suplement BELLPUIG.....	251
Bellpuig, un desafiament.....	302
Administració tercermun-	
dista.....	322
El futur de l'hospital.....	322
Per entre la fosca,	
claror.....	342
La Reforma de l'enseny-	
ament.....	342
Com si fos un Centre de	
Salut.....	362
El primer de maig a	
l'ermita.....	362
Sa Canova com a emblema.....	382
La Reforma a les Ensenyan-	
ces Mitges.....	402
El C.D.ARTA, alerta roja.....	422
D'ahir al demà.....	442
Activitat al camp de	
maniobres.....	470
Els polítics no moren	
mai.....	512
Diagnòstic del President	
Cañellas.....	544
Sembrar ara per recol·lec-	
tar després.....	584
La candent actualitat	
(foc).....	604
Aigua, PAC - A reveure.....	628
La Colònia estrangera.....	652

Capdepera com a mirall.....	676
Quatre juntes.....	700

OPINIO

Planes: 89, 223.

REPORTATGE

Jaume Ginard.....	19-20
La RUA.....	34-35
Esports temeraris.....	516-517-518
Epidèmia dels dofins.....	590-591
Incendi a Son Puça,	
Sa Cova i Sa Duaia.....	614-615-616
Diluvius a Sa Colònia	
i Artà.....	638-639

NOTICIARI

Planes: 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15,
16, 17, 33, 36, 45, 46, 47,
50, 63, 64, 65, 80, 81, 93,
108, 109, 120, 121, 127, 137,
150, 167, 168, 185, 197, 213,
224, 225, 226, 227, 241, 253,
264, 265, 266, 280, 281, 286,
292, 293, 307, 308, 309, 312,
327, 328, 329, 330, 331, 332,
347, 348, 352, 353, 358, 367,
368, 369, 387, 388, 389, 407,
408, 409, 410, 411, 427, 428,
429, 430, 431, 434, 453, 454,
455, 462, 492, 493, 494, 495,
496, 506, 534, 535, 536, 562,
563, 564, 567, 568, 569, 589,
595, 596, 597, 598, 610, 611,
613, 617, 633, 634, 635, 636,
637, 657, 658, 659, 660, 668,
672, 677, 684, 692, 696, 710,
711, 712, 713.

PLUVIOMETRE

Planes: 7, 40, 70, 92, 132,
185, 213, 253, 265, 281, 292,
374, 414, 600, 618, 645, 672, 732.

ECOS

Planes: 9, 69, 82, 112, 142,
174, 184, 246, 272, 284, 290,
335, 394, 434, 504, 575, 600,

644, 694, 730.

VARIS

Conta'm el teu conte.....	8
Les NNSS. aprovades inicialment.....	138-139
Dileg amb una vinya.....	149
Nova ampliació de la Residència.....	151
Polígon industrial.....	152-153
I Concurs BELLPUIG.....	157
Eleccions europees-89.....	158
Manifest-Ajuntament.....	160
Art: els inicis de la recuperació forestal.....	164-165
Sant Salvador.....	173
Pla hidràulic d'Artà.....	228-229
Anada a Sant Salvador de Felanitx.....	245
Seguretat Social.....	318
Tomàtiga gegant.....	410
La Sanitat a Artà.....	415
Crònica Negra.....	417
De Lluc a Artà a peu.....	457
Les acampades.....	502
Tomatigons descomunals.....	564
Adults i alfabetització.....	689

COL-LABORACIONS

Sahara	
per J. Lillo.....	39
Raons de Déu	
per J. Bauzá.....	44
Gemees i sospirs	
per G. Mateu.....	
Planes:.....	44, 103, 126, 176, 231.
Es Caló: no el toqueu.....	66-67
Concert pels escolars.....	68
El cirerer de Bon Pastor	
per J. Lillo.....	73
Seguretat Social.....	84
Centre de salut.....	91
Anàlisi passaport.....	96-97
Malestar al poble.....	113
Diada a l'ermita.....	116
L'enemic	
està entre noltros.....	119
Ens estam quedant sense sol	124-125
Tianor.....	169
Artà, els anys vint.....	172
Carta a la meua illa.....	173
Fotografia històrica.....	191
Herbes que curen.....	205
Desertització I i II.....	206-230

L'aparador.....	256
Sant Antoni, quina festa.....	278
Es bou i es porc.....	285
Desertització.....	296
Mestre Segundo.....	297
El dimoni més lleig.....	318
Sobre el camp de golf de Carrossa.....	335
El xip de la imatge.....	336
Li Totsira descobreix l'eternitat.....	376
La processonària.....	378
Artà, en un llibre d'investigació.....	397
Enyorant la llunyania	456-457, 490-491
Viatge al passat.....	528-530
Nostàlgia de festes.....	531
Fa setanta anys.....	532-533
La depuradora, en marxa	556-557-558
La primera verbena de Sant Salvador	570-571
Música militar	577
En la mort de Sarasate	578-579
En la mort de Madò Roca	618
La migració	619
La garlanda de l'era d'es Camp Rodó	662-663
Orquestra Oasis	688-689
La màgia del Lliure, Pep Tosar i Joan Matamalas	690-691
Els costums de Nadal	728
El cirerer de Betlem	728
Un esquit d'enyorança	729
Dels cavalls del camp, als cavalls mecànics	730
Ben tapat i a la destapada	731

DE LA COLONIA

Planes: 17, 39, 51, 67, 82, 100, 112, 128, 142, 148, 174, 184, 196, 234, 246, 258, 272, 298, 313, 355, 375, 393, 416, 435, 503, 537, 572, 620, 646, 669, 734.

PROGRAMES

Setmana Santa.....	74
Sant Antoni Pàdua.....	143
Sant Salvador.....	166

XERRIM-XERRAM

Planes: 12, 27, 40, 56, 76, 85, 104, 116, 132, 160, 180, 192, 208, 211, 220, 236, 248, 260, 276, 288, 300, 320, 340, 360, 380, 400, 420, 440, 468, 510, 542, 582, 602, 626, 650, 674, 698, 738.

RECEPTA CULINARIA

pel Xef Fogó, pg.....	76
Frit de Pasqua,	
Celler Ca'n Faro.....	354
Conill al xampan, Es Pins.....	376
Pastís de lluç, Manix.....	392
Pollastre farcit de fruita,	
Es Serral.....	411
Scaloppine alla panna,	
L'Atrio.....	437
Antònia Servera, "Leva".....	505
Antònia Torres, "Cunia".....	539
Bàrbara Brunet, "Seva".....	576
Llorenç Matamalas,	
"de Son Fortè".....	648

ENDEVINETA

Planes: 76, 85, 104, 116, 132, 176, 192, 208, 220, 236, 248, 260, 274, 284, 300, 320, 340, 360, 380, 400, 420, 468, 510, 542, 582, 602, 626, 650, 674, 738.

RACO DEL POETA

Planes: 92, 148, 179, 194.

RACO D'ART

Pere Pujol.....	271
Bartomeu Ventayol.....	271

RECEPTES

Planes:.....	127, 180, 204
--------------	---------------

DE LA PARROQUIA

Planes: 103, 126, 136, 274, 294, 314, 338, 356, 374, 394, 414, 464, 504, 538, 575, 621, 647, 670, 695, 733, 734.
--

CARTA AL DIRECTOR

Planes: 55, 79, 114, 147

PSOE..... 79

ARTA I ELS ARTANENCs

Un raig d'artanencs.....110-111

Damià Ginard.....140-141

Joan Amorós Mojer.....170-171

J. Gil i M. Cursach ..282-283.

INFORME

Extra: NNSS.

Cada un al seu lloc...199-200
201-202

Depuradora.....242-243

Aclariments al retard
del Polígon.....252

Extra Nadal.....267-270

Drogues303-304-305

Un Centre de Salut ...323-324-325

El castell d'iràs i si
pots tornaràs ...343

DROGUES, tota una vida
per viure-la344-345

La Fal-lera hípica.
Els estels363-364-365

141 milions a l'aire. El
risc d'equivocar-se ..383-384-385

La Fal-lera hípica ...403-404-405

La Fal-lera hípica ...520-521

El C.D.ARTA, les 15
últimes temporades 423-424-425

La Colònia informa ...443-446

Pressupost 1990471-472-473-474
475-476

Maqueta hospital de
Manacor513-514-515

Nova organització urgències
mèdiques585-586-587

Protestes a Capdepera pel
PAC605-606-607

Les conseqüències
d'AGAMA608-609

Les competicions espor-
tives en marxa ..629-630-631

Estrangers a Artà653-654-655

Capdepera, el poble de
més prop678-679-680

Les NNSS., punt i seguit.701-707

PROGRAMA FESTES

Planes: 284, 295, 431, 452.

PASSAT FESTES

Sant Antoni..... 21

Sant Salvador.....186

Darrers dies310-311

Setmana Santa370-371

Sant Antoni de Pàdua463

Sant Salvador 90478-479

Festes extraordinàries ...551-552-553

UNA XERRADA AMB

Celler Can Faro..... 26

Pere P. Gil i P. Forteza.. 75

Jordi Cabrer Lliteres.....129

Jeroni Ginard, Murtó144

Pep Toni Guardiola.....159

Joan "Sarassate".....187

Dos afectats
per les pluges.....198

Pandelis-Arianne.....218

Frare A. Terrassa.....244

Pere Pep Gil, regidor
festes295

Antònia Tous, investigació 316-317

Rafel Bisquerra Alzina ...372-373

Catalina Contacontes396

Aina Ginard Canet450

Francesc Munar, nou rector 671

ENTREVISTA

Joan Matemales.....214-215

Una experiència dirigida
pel prof.Joan Estades 333-334

Sebastià Mesquida350-351

Joan Domenge390-391

Isabel Forteza (Llenter-
nera)412-413

Sebastià Massanet432

M. Sansó Binimelis ...447-448

Joan Lliteres (de Sa
Canova)458-459

Joan Ginard (Sarassate)460-461

El tio Pep se'n va a

Muro499

Catalina Serra Fito ..498-499-500

Joan Gayà500-501

Miquel Tous Alzina ...507

Antònia Torres Salas ..522-523

Bàrbara Sureda Gomila 524

Joan Lliteres Llabrés 524

Pere Pujol526-527

Xerrada amb el President
Cañellas545-546-547-548

Miquel Barceló592-593-594

Pep Danús i Joan Carrió,
àrbitres640-641

Rafel Umbert, rector d'Artà
a l'hora de l'adéu ...642-643

Manuel de Solà-Morales i

Rubió, arquitecte664-665-666-667

Antoni Alcover, batle

de Capdepera681-682

Macià Riera, perio-
dista686-687

Kamasutra's Victims..... 717-718

CRONIQUEs

per M. Santandreu...21-22

ARA FA 25 ANYS

per C. Obrador

Planes: 22, 70, 100, 128, 156,
176, 204, 258, 271, 293, 334,
354, 414, 464, 497, 600, 644, 732.

DE NOSALTRES

PER A NOSALTRES

Planes: 23, 24, 48, 49, 60,
61, 98, 99, 122, 123, 154, 155.

PLENARIS

per B. Lliteres

Planes: 78, 90, 135, 212, 250,
262, 263, 290, 357, 395, 433,
622, 693, 694.

NECROLOGICA

M. I. Algaba Pascual.....188

En recordança d'una amistat
P. Matemales349

Carta a P. Matemales349

ESPORTS

Planes: 10, 18, 37, 38, 52,
53, 71, 72, 83, 102, 115, 130,
131, 188, 203, 218, 234, 235,
247, 259, 275, 287, 299, 319,
338, 339, 359, 379, 398, 399,
418, 419, 439, 466, 467, 497,
508, 509, 540, 541, 561, 580,
581, 601, 623, 624, 625, 649,
673, 696, 697, 735, 736, 737.

POLSIM

Planes: 11, 27, 54, 62, 77,
101, 178, 189, 216, 217, 232,
233, 254, 255, 257,

SUPLEMENT

Plana 295.

LES CAMINADORES

Planes: 505, 539, 576, 648.

FILATS PARATS

Planes: 279, 291, 315, 337,
377, 396, 438, 465, 599.

ENQUESTA

La mili	306
Les carreteres	326
El temps	346
Setmana Santa	366
Temporada turística	386
La barrera dels 65 anys	406
Mercat, supermercat o botiga	426
La Colònia, què li falta	449
La Colònia, què li falta	451
Practicar activitats esportives?	477
Festes de Sant Salvador	519
Temporada turística	656

Com és viure a Capdepera/ Cala Ratjada	683
---	-----

TERTULIES

De Ca'n Balaguer	373
Ses Païsses	506

fi del tom X